

ek

arizsi tárgyalások  
verkívíteli zárla-  
logja helyezni.  
övöden miniszter-  
az ujonnan elő-  
ni.  
ntés számol be ar-  
miniszterelnök el-  
sz a népszövetségi  
akán és teljes mér-  
Abesszínia függet-

ek meghalni a sza-  
abb intervju közöl  
ki kijelentette, hogy  
Anglia barátsága és  
a továbbra is, hogy  
ez a szerencsétlenség  
zn nép tudni fog  
rt.  
re sem fogad el  
orátust.  
ik, hogy megakadá-  
ító háboruját és ő  
a nemzetközi fórum  
ségét és élni fog a  
an megállapított jo-

ban tegnap a császár  
iszteletek és könyör-  
Addisababában, a  
házban tartott isten-  
ládjával együtt jelent  
eg lelkesen éltette.  
nt Reitz ezredes, a  
ngyi miniszter, akit  
inai háborus veszély

sszín konfliktus el-  
lagon a fehér és a  
sói viszonyt.  
solini most már nem  
ytelen továbbmenni a

Az Egyesült Álla-  
diplomában környörgé-  
maradásáért.

ok és  
poruja  
miatt  
te az össze-

nuil ezredes, a csend-  
a, Mihutza főügyész,  
prefekturaigazgató,  
akkal ellátott csendőr  
ak egyidejűleg Aldi-  
ragatok nem akarják  
blasog lelkeszt.

Mizrachi  
feloldotta  
onista Világ-  
fegyelmi  
lái alól

ztus 19. A Mizrachi  
a végetért. Az udol-  
olt Ráv Amiel és Ráv  
a alapján arról, hogy  
e magát a Cionista  
elmi klauzulájának  
in 55 szavazattal  
a fegyelmi klauzulát  
az alól a Mizrachi  
centívójának tagjai  
an, prof. Pick, ráv  
éből, ráv Fischman  
onatkodtak belépni és  
n tagja a Polád Misa-

v- és Lepkésdó R. P.  
ada Baron L. Pop 18  
: 9-77.

URAS

Taxa postali  
plăte în num.  
No. 224713/939.

Dr. Renasetter Robert

Budapest  
Disztér P.I.emelet.



# KELET

ESZDŐPOLITIKAI NAPILAP

Bármentetlen  
leveleket nem  
fogadunk el.

Ara 5 lej

Kéziratok  
megőrzését és visszaktidését nem  
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Márton  
Ernő. Felelős szerkesztő János  
Ferenc. Bucearesti szerkesztő Hás-  
szegi Ernő, Strada Matei Milu 8.

Szerda, 1935. augusztus 21.  
5695. EV. XVIII. EVF.  
AV 21. 185. SZÁM.

„Csak csoda háríthatja el az olasz-abesszin háborút”

## A nagyhatalmak diplomáciája most már csak arra törekszik, hogy Európát megóvja az afrikai háboru következményeitől

A jövő hét csütörtökre hívták össze az angol minisztertanácsot. Baldwin ma Londonba érkezik. Ujra összeült az olasz-abesszin békeltető bizottság

Japán az olasz-abesszin háboru kitörése esetén tiltakozni fog Rómában és kölcsönt nyújt Abessziniának

PÁRIZS, augusztus 20. A háromhatalmi konferencia váratlanul felborulása teljes bizonytalanságot idézett fel a világpolitikai irányító hatalmak köreiben. A hangulat általában nyomott és pesszimistikus. Anglia és Olaszország között az elmentétek ugyan ezideig még nem vezettek nyílt kirobbanásra, de azt máris meg lehet állapítani, hogy a hagyományos olasz-angol barátság valószínűleg végetért és a háboru kitörése esetén Anglia nemcsak nyíltan fog tiltakozni az olasz beavatkozás ellen, hanem anyagi és katonai eszközökkel is Abesszínia mellé fog állani. A nagyhatalmak körében most az az igyekezet került előtérbe, hogy a kitörő olasz-abesszin háboru lehetőleg Afrikára korlátozzák, hogy ezáltal elkerülhetővé váljanak azok a veszedelmes konfliktusok, amelyek Európát is hadszíntérre tennék. A további fejlemények szempontjából rendkívül jelentősége van a jövő hét csütörtök-jén összeülő angol minisztertanácsnak, amelyen Anglia magatartását fogják megvitatni arra az esetre, ha az olasz-abesszin háboru ténylegesen kitör. Rendkívül érdeklődés fordul Japán elkövetkezendő magatartása felé is. Párizsba ugyanis hírek érkeztek arról, hogy az olasz-abesszin háboru kitörése esetére Japán a Rómában eszközlendő tiltakozáson kívül kölcsönt is is fog nyújtani Abessziniának.

### Aloisi és Eden visszatértek Rómába, illetőleg Londonba

A váratlanul befejeződött olasz-abesszin tárgyalások után tegnap este Aloisi olasz fődelegátus elhagyta a francia fővárost és visszautazott Olaszországba. Ugyancsak elutazott Eden angol fődelegátus is, aki repülőgépen tért vissza Londonba. Londonba érkezése után Eden azonnal telefonbeszélgetésbe lépett a skóciai Lossiemoutheban tartózkodó Macdonaldal.

Egyidejűleg az Aix les Bainsban üdülő Baldwin intencióinak megfelelően értesítettek az angol kormány szabadságon levő tagjait arról, hogy esetleg szükségessé válhatik rendkívüli minisztertanácson való részvételük. Beavatott politikai körökben úgy tudják, hogy az angol minisztertanács a jövő hét csütörtökön ül össze.

Általános meglátás szerint a háboru befejezése óta az angol kormány még nem állott hasonló nagyfőntosságu döntés előtt.

Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy Baldwin megszakítva üdülését, holnap visszaérkezik Londonba. Hoare külügyminiszter és Eden reggel a külügyminiszteriumban tanácskozást kezdtek a párizsi értekezlet balsikere által beállott helyzet tisztázása végett.

Olaszország képviseltetni fogja magát a szeptemberi tanácsülésen

Aloisi olasz fődelegátus elutazása előtt a saját munkatársai előtt kijelentette, hogy a történetek ellenére a szeptember negyedikén megtartandó népszövetségi tanácsülésen Olaszország képviseltetni kívánja magát.

Olaszország nem kívánja otthagyni Genét, kivéve azt az esetet, ha ajtót mutatnak neki.

Az olasz főmegbízott cáfolta azt a híresztelést, hogy Olaszország ne terjesztett volna javaslatoikat a hármastanácskozás elé s hogy emiatt állott volna be a konferencia félbeszakításának szükségessége. Aloisi hangsúlyozta, hogy a keletafrikai olasz gyarmatok biztonságát Abesszínia lefegyverzésével és ellenőrzésével kell biztosítani.

A folytatandó újabb diplomáciai tárgyalások elő nem néz optimizmussal,

de az olasz részvételt a tárgyalásokban ez nem teszi kizártá. Szerinte az sem felel meg a valószínűségnek, hogy izgatott és ideges légkör uralkodott volna a párizsi megbeszéléseken. Az értekezlet atmoszférája nem volt barátságos, noha tény az, hogy az angol és olasz álláspontok között óriási az eltérés. Arra a kérdésre, lát-e Aloisi meg egyezési lehetőséget, az olasz főmegbízott nemmel válaszolt, de hozzáfűzte, hogy ez csak pillanatnyi ítélete.

Aloisi fenti nyilatkozata ellenére Párizsban jólinformált politikai körökben nem biznak abban, hogy az olasz főmegbízott megjelenjen a legközelebbi népszövetségi tanács ülésén.

Összeült a döntőbíróóság

Tegnap a háromhatalmi értekezlet szétrobbanása következtében támadt reménytelen helyzet ellenére az olasz-abesszin viszály ügyében kiküldött békeltetői döntőbíróóság újra megkezdte ülészkát. Amint az előrelátható volt: az olasz-abesszin döntőbíróóság

ötödik tagjává Politis párizsi görög követet neveztek ki. A békeltető bizottság tegnapi ülésén egyébként megállapodtak abban, hogy bár ötödik semleges döntőbíróának elfogadják Politis párizsi görög követet, de őt csak akkor vonják be a tanácskozásba, ha olyan újabb momentumok merülnek fel, amelyek tekintetében a felek döntőbírái nem tudnak megegyezésre jutni. A döntőbíróóság a tegnapi formális ülés után ma megkezdte az érdemleges munkát.

Mussolini rendületlenül uszít a háborura

Az olasz lapok ezideig megjegyzés nélkül közlik a háromhatalmi értekezlet szétrobbanásáról szóló párizsi híradásokat, csak a Giornale d'Italia polemizál az angol lapok azon állításával, hogy a Népszövetség sorsa és további fennmaradása most már Mussolini kezében van. A lap hangsúlyozza, hogy Olaszországnak a maga útján kell haladni. A kultura és a barbárság harcában Olaszországban nem állhat meg a féluton egy önmagát túlélt intézmény, a Népszövetség miatt.

Mussolini egyébként rendületlenül folytatja háborura való uszítását. Tegnap az Appenninokban levő Benventóban mondott uszító beszédet a Kelet-Afrikába irányított fasiszta hadosztály előtt. Egyidejűleg Mussolini elrendelte az olaszországi összes áru- és élelmiszerbeszállítást s ugyancsak rendelkezett a kötelezővé az összes miniszterek és államtitkárok részvételét a hadgyakorlatokon. Több mint háromszáz képviselő és szenátor kérvényt intézett a hadügyminisztériumhoz, hogy őket is engedjék résztvenni a hadgyakorlatokon. A szenátorokat a rendes csapatokba fogják beosztani.

Párizsban ma már senki sem táplál illúziókat

A francia lapok ma reggel megjelent számaiban is főleg a háromhatalmi értekezlet feloszlásának várható következményeivel foglalkoznak. Általában arra a konklúzióra jutnak, hogy nehéz lehetőséget találni az olasz-abesszin viszály békés megoldására, legalább is ezekben a túlfeszített atmoszférájú napokban. Bármilyen sajnálatos is azonban a helyzet — állapítják meg a lapok — az érdekeltektől hatalmaknak nem szabad elhanyagolniuk Európa érdekeit, amelyek biztonsága és békéje csak Stresa szellemében érvényesíthető.

A Petit Parisien szerint úgy a francia külügyminisztériumban, mint angol politikai körökben senki sem táplál többé illúziókat a diplomáciai tárgyalások várható sikere felett.

(Folytatása a 8-ik oldalon)

VILÁG TUKER

### Miből finanszírozza Olaszország az abesszin háborut

A legutóbbi események nyomán immár majdnem kétségtelen, hogy Itália gyarmai háborut fog viselni Abesszínia ellen, amelyben könnyen belekeveredhetnek az európai nagyhatalmak is. Mussolini eléggé messzelátó politikus, de nem biztos, hogy a háboru minden konzekvenciáját és megfélepeztetését számításba vette.

A pénzügyi világban elsősorban azt kérdezik, vajjon Mussolini hogyan képzelte ennek a háborunak pénzügyi megvalósítását. Tudjuk hogy a háborura — Montecucoli szerint — 3 dolog kell: pénz, pénz s pénz. De vajjon az 1914-es háboru elején föllálettotta-e valamelyik állam háborus költségvetését? (Ha megtették volna, talán nem is kezdtek volna háboruba.) A háborus adósságokat és a háboru költségeit, az inflációt és a világgazdasági krízist még ma is a világháboru hatásaként kell elkönyvelni; egy új világháboru tehát nem sok biztatást ígér a hadviselő feleknek. Itália mindenesetre a háboru pénzügyi része fölött is diszponált és jelentős gazdaságpolitikai intézkedéseket tett.

Angliából nemrég az a hír jött, hogy Olaszország a cityben kölcsönt akart felvenni, kérését azonban visszautasították. Olaszország kormánya ezt a hírt kategorikusan cáfolta. A cáfolat szerint Olaszország sohasem akarta a kölcsönt sem Angliától, sem más külföldi államtól. Sem magánosok, sem pedig az állam közegei nem tárgyaltak ilyen irányban — mondotta a hivatalos közvélemény.

Ez a nyilatkozat azért is érdekes, mert külföldi pénzügyi körökben többiben jelentették ki, hogy az olasz-francia baráti viszony főleg az olasz külpolitikának a „Banque de France” által való támogatásán alapul. Amennyiben az abesszin háboru bekövetkeznék, Olaszország nemcsak politikailag, hanem anyagilag is saját erejéből hajlandó ezt a háboru viselni. A lira aranyfedezetét, mint ismeretes, megszüntették. Olaszország tehát nagy aranytartalékok fölött rendelkezik, amelyek hivatalos közlés szerint a külföldi adósságok törlesztésére szolgálnak. Minthogy Olaszország ma normális importszükségletét klearing uton fizeti és minthogy különleges szerződések értelmében tengerentúli szállítmányokat, mint gabonát, lirával, vagy áruval fizet, (az orosz petroleumot hajókkal és gyári építkezésekkel egyenlítik ki), föltételezhető, hogy a külföldi adósságok arannyal való fizetése nem is vonatkozhatik másra, mint a háborus fölszerelések és municiók kifizetésére. Ezt ugyanis a nemzetközi szokások szerint azonnal kell fizetni és pedig aranyban. Olaszország réz, ólom, acél, vas és vegyszerek importját várja a háborus fölszerelésekre. Az ország csak nyersanyagot importál, az ágyukat, fegyvereket és a lövegeket bent az országban állítják elő.

Ez a része az importnak nem megy át a vámkikötőn, hanem közvetlenül befut a hadi kikötőbe és a hadsereg veszi kezelésbe. Ez az oka, hogy statisztikai adatok nem kerülhetnek nyilvánosságra az olasz behozatalnak erről az anyagáról. Később talán a külföldi export-statisztikákból meg lehet majd ezt is állapítani. Annyit azonban már most is tudunk, hogy Nápoly, Génua és Trieszt kikötőibe az elmúlt június és július hónapokban háromszor any-



# Ki a diktátora Németországnak: Hitler, vagy Schacht?

**Az erjedés jele, hogy Schacht szembefordult a Hitler és Goebbels által inaugurált „második antiszemita kurzussal”. Schacht beszéde az erdélyi katolikus sajtóban**

Berlin, augusztus 20. Schacht doktornak, a Birodalmi Bank kormányzójának vasárnap délutáni beszéde — amelyet távirati tudósítás alapján az Uj Kelet tegnapi száma már közölt — nem kis meglepetést keltett az egész világon, de különösen a Harmadik Birodalom határai között.

Eppen ezekben a napokban, amikor Hitler, Goebbels és Streicher kommandója soha el nem képzelt méreteket öltött Németországban a második antiszemita kurzus, Schacht ország-világ előtt nyíltan állást foglalt az antiszemitizmus ellen és óriási német tömeg előtt tartott beszédében félreemlíthető módon szövegezte le, hogy az antiszemitizmus súlyosan kompromittálja a német hitelt és az ország egész gazdasági életét.

**Nyílt ellentét robbant ki a nemzeti szocialista kormány kebelében**

Mi történt hát Németországban? Semmi kétség sem lehet afőlről, hogy többé nem Hitler a korlátlan ur a Harmadik Birodalomban. Hiszen a Führernek fogalma sincsen gazdasági és pénzügyi problémákról, a gazdasági diktátor voltaképpen mindig is Schacht volt, aki úgy látszik, nem hajlandó tovább el-  
tűni, hogy a vad antiszemita agitáció keresztülhúzza gazdaságpolitikai számításait.

Hogy Schacht a királyi vásár megnyitására így beszélhetett, annak csak kétféle oka lehet. Az egyik az, hogy Schacht erre engedélyt kapott volna Hitlerrel, ami tökéletesen ki van zárva, mert ebben az esetben a Führer aligha rohant volna ki erőteljes szavakkal a zsidók ellen utolsó beszédében, a másik ok az lehet, hogy komoly szakadék robbant ki a nemzeti szocialista kormány kebelében, szakadék keletkezett nem az egymással alárendelt, hanem az egymás mellé rendelt faktorok között, amelyek egyenlő jogokat vindikálnak maguknak mert egyenlő erőknek tartják magukat.

Ezt a második hipotézist reális tények támasztják alá. Nemcsak Schacht, de az egész Reichswehr, a parancsnoklói tábornokok, a főtisztek, a hadügyminisztérium tisztikara, a vezérkar egyre hangosabb módon juttatja nyilvánosságra ellenszenvét a hitlerista antiszemitizmussal és a katolikusüldözésekkel szemben.

Schacht-nak csak azért volt bátorsága így beszélni, mert komoly támaszt érez a háta mögött és így a királyi beszédnek — az annak zsidó vonatkozásain — messzemenő, nagy horderejű jelentősége van.

**Mit mondott Schacht a zsidókérdekről?**

A Birodalmi Bank kormányzója királyi beszédében egyébként szóról-szóra a következőket mondotta:

„Vannak emberek, akikről el lehet mondani: ménts meg uram a barátaitól, az ellenségeimnél majd elbánnak magam is. Ezek azok az emberek, akik bemázgálják a zsidó üzletek kirakatabláit, plakátokat ragasztanak ki olyan szöveggel, hogy minden német, aki zsidó üzletben vásárol, hazafélt. Azt hirdetik, hogy az összes volt szabadkőművesek gazemberek, politikát kevernek bele a papok ellen folytatott harcukba és nem tudnak különbséget tenni a vallás és az oltár magasságából elkövetett visszaélések között.

A célok lehetnek kitűnőek, az összes problémákat azonban kizárólagos irányítás és nem izofált akciók révén kell megoldani, mert ez a most alkalmazott módszer súlyos zavarokat okoz az ország gazdasági és pénzügyi életében ha a kormány, valamint a párt megfelelő fórumai el is titkolták ennek a módszernek az alkalmazását.

A jelenleg érvényben levő törvények engedélyezik a zsidó üzleteket. Ezt a jogot senki másnak nincsen joga korlátozni, mint a kormánynak. Minden egyéni terroraktus súlyos büncselekmény az ország nemzetgazdasága ellen.

A nemzeti szocialista program az tartalmazza hogy a zsidó nem lehet polgártárs. De ebben az irányban a speciális törvény még nem készült el. És mindaddig, míg a törvény el nem készül, a zsidókra még a jelenleg érvényben levő törvények vonatkoznak.

Nem önkény hanem törvény kell szabályozza a zsidóság életét. Ugyanez vonatkozik a vallási kérdésekre is. Gazdasági üsz-  
szekötetéseknek kölcsönös bizalmat kívánnak.

Ilyen feltételek mellett nem lehet szó sem devalorizációról, sem inflációról. Ami

engem illet, kötelezem magam, hogy nyomban, mihelyt lehetséges lesz, eleget fogok tenni a külfölddel szemben fennálló kötelezettségeinknek.”

Eddi gszól Schacht bankokrmányzó beszéde. Mérföldetlenül óvatos. Nem foglal állást az antiszemita ideológia, a nemzeti szocialista program ellen, csak annak hitleri és goebbelsi megnyilatkozásai formáit támadja. De amilyen óvatos a beszéd, olyan határozott is annak a megállapításában, hogy a zsidó kérdésnek ilyen kiélezése gazdasági katasztrófa-ba sodorja Németországot.

**Schacht beszéde és az Erdélyi Lapok**

Szóvá kell tegyük ezen a helyen Schacht

királyi beszédének egy erdélyi mellék-hajtását is. Oradean jelenik meg az Erdélyi Lapok, az erdélyi katolikusok napilapja. Ugyanakkor, amikor a világ összes katolikus orgánumaik késhegyig menő harcot vívnak a Harmadik Birodalommal a katolikus üldözések miatt, ennek a katolikus lapnak a hasábjai nap-nap után csöpögnek a hitlerista szimpátiától.

Végeredményben nem lehet kifogásunk az ellen, hogy az erdélyi katolikus sajtó irányítóit ezt így látják jónak. Egy lap azt közli, amit jónak lát. És ha az Erdélyi Lapok úgy találja, hogy neki el kell hallgatnia a németországi katolikus-üldözéseket, a pápa, az érsekek és püspökök antihitlerista és fajvé-

delem ellenes manifesztációt ha úgy találja, hogy el kell hallgassa azt, hogy a rohamosztagosok le akarták tartóztatni Galen püspököt, ha nem akar írni arról, hogy amerikai katolikus lapok felszólították a világ katolikus sportolói, hogy a katolikus üldözések elleni tiltakozásként ne vegyenek részt a berlini olimpiáson, ha minderről nem tartja szükségesnek tájékoztatni az erdélyi katolikus közvéleményt, úgy ez a lap és az erdélyi katolikusok privát ügye.

Az azonban, hogy legutóbbi számában már hamisít is, nem magánügye már a lapnak és erősen beletűközik a legegység sajtómorál-ba. Schacht legutóbbi beszédét, amelyről ugyanabból a forrásból volt távirati jelentése, mint az egész erdélyi sajtónak, így fordította el: „A piébanosoknak és a káplánoknak nem szabad politizálniuk — mondotta Schacht — hanem a lelkipásztorokodásra kell korlátozniuk tevékenységüket. A zsidóknak bele kell nyugodniuk, hogy befolyásuk egyszerű és mindenkorra véget ért.”

Ennyit és ezt írja az Erdélyi Lapok Schacht beszédéről. Főlöszleges kommentárt fűzünk ehhez, csak az a szerény megjegyzésünk, hogy a hazugság nem katolikus cselekedet.

**jelent meg Hitler kancellárnál.**

Ezen az audiencián dönt el, hogy Alfrandy Rezső Béla Berlinben maradjon, a Barna Házban telepedett le, ahol mint a magyarországi nemzeti szocialista mozgalom megbízottja szerepelt.

Mindez rendben lett volna, ha most néhány nappal hazaérkezése után ki nem tudódik, hogy a nagy nyilaskeresztes korifeus, Meskó Zoltán családja nem is olyan messze multban, zsidó ősökre tekinthet vissza. Kissé szerencsésebb, mint Kenyeres Kaufmann Miklós, ő valóban kereszténynek született, még pedig keresztény anyától. Nem csinálta pont olyan szeméremtelen játékkal antiszemita karrierjét, mint Kenyeres áliás Kaufmann Mózes, de az apja neki is zsidó volt, az ő ereiben is zsidó vér folyik, amivel természetesen Alfrandy Rezső Béla eddig nem dicsekedhetett el. Zsidó apja és nagypapja miben sem gátolta meg abban, hogy audiencián jelenjen meg Meskó Zoltán kíséretében Hitler kancellárnál és baráti kezét ajánlja a zsidóüldözésre éppen a zsidó bojkott napján.

Alfrandy Rezső Bélát most utolérte a renegátok sorsa. Félteve őrzött titka: zsidó származása kitudódott és tegnap óta egyéb ről sem beszélnek Timisoaran az emberek, mint erről a származásról.

Még a múlt században telepedett le Timisoaran két Alfrandy testvér. Az egyik Alfrandy viszonyt folytatott keresztény származású gazdaazonnyával és ebből a házasságból három gyermek született: két fiú és egy leány. Halála előtt az apa törvényesítette három gyermekét, hogy biztosítsa számukra az örökséget. Az idősebb fiú Alfrandy Béla keresztény nőt vett el. Ebből a házasságból származik Alfrandy Rezső Béla, a nyilaskeresztes vezér.

Mindezt kevesen tudják róla, sőt Hitler kancellár sem tudhatta, hogy zsidó ember fiával fog baráti jobbot, aki származását megtagadva a magyarországi zsidó-üldözök pártjának vezérévé szegődött.

## Ma, szerdán új szenzációs kétfős műsor a Royal Mozgóban:

I. Aki mer, az nyer. Premier slágervígjáték. Fősz. Lucie Englisch. — II. A csata. Fősz. Inkinisoff, Annabella, Charles Boyer. Uj Paramount journal. Előadások kezdete: Aki mer: 3.20, 6.20, 9.20. — A csata: 5, 8, 11.

## Mária királyné intervjut adott egy amerikai lapnak életfilozófiájáról

**„Ha az emberek tényleg hinnének a felebaráti szeretetben, nem lenne háború és nem vitatkoznának a vallások és dogmák fölött”**

Bucuresti, augusztus 20. Mária anyakirályné, aki a nyári heteket balci villájában tölti el, tegnap fogadta az amerikai Associated Press egyik munkatársát, akinek érdekes intervjuban mondotta el véleményét a világ aktuális dolgairol.

Az anyakirályné először nagy áradozással beszélt a sportról, amelynek nemcsak passzív szemlélője, hanem aktív művelője is.

— Életem legnagyobb csalódása az volt — mondotta aztán az újságírónak —, hogy sokszor a legjobb intenciókat is rosszul értelmezik. De mindegy keserűség és csalódás ellenére, amelyen keresztülmentem, nem vesztettem el optimizmusomat, jövedvem és hitemet. Az Isten elég értelmet adott nekem, hogy elviselhessem a keserűséget, elég mély szellemet, hogy legyűrjem az elégedet-

lenkedést és elég áldozatkész természetet, hogy kibírom a csalódást és a sikertelenséget.

A királyné nyilatkozatának végén ama reményének adott kifejezést, hogy halála előtt még egyszer körülutazhatja a földet és látogatást tehet az Egyesült Államokban. Nyilatkozatát azzal fejezte be, hogy a vallás legmélyebb formája a felebarát iránti szeretet.

— Ebben a szóban van összesűrítve az emberi nem egész hite, reménye és törekvése. Ha tényleg hinnénk ebben, nem lenne háború, nem lennének ellentétek az emberek között és nem lenne vita a vallásokról és a dogmákról. En a magam részéről egy pillanatig sem színtem meg hinni a lélek halhatatlanságában.

## Alfrandy Rezső Béláról, a magyar nácik berlini követéről kiderült, hogy zsidó családból származik

**Timisoaranak Kenyeres-Kaufmann szenzációja van**

Timisoara, augusztus 20. (Az Uj Kelet tud.) Néhány nappal ezelőtt bukkant fel a Banat fővárosában Alfrandy Rezső Béla, aki hosszú ideje, hogy elkerült Timisoaráról é szalatt a hosszú idő alatt nem közönséges karriert futott be. A Timisoaráról és ezalatt a hosszú idő alatt nem kö-  
akkor szárnyait bontogató nemzeti szocia-

lista mozgalom élére lendült hamarosan. Hosszu ideig Meskó Zoltán nyilaskeresztes vezér köréhez tartozott és nem kis része volt a magyarországi náci-mozgalom fejlesztésében, sőt 1933-ban Meskóval együtt Németországban járt és

éppen április elején a zsidó bojkott napján vezérével együtt audiencián

Az egész világsajtó hangos a

## MAGNOLIA STREET

sikeréről, mely az angliai zsidóság jelenlegi életének hatalmas éposza

A regény írója:

## LOUIS GOLDING

Ezzel a regénnyel bevezett a legnagyobb élő zsidó írók sorai közé. Tragikum, humor, könnyedség fényjátéka ez a regény.

Rendelje meg a „PHAROS” könyvkiadó, vagy az UJ KELET könyvosztálya után

Mindazok, akik

## Palesztinába

akarnak utazni,

forduljanak bizalommal az

**ORT** Organizatia Română de Turism Bucuresti utazási irodához, ahol:

1. Pontos és megbízható felvilágosítást

kapnak:

2. a legkényelmesebb utazást garantálják és

3. feltűnően olcsó árakat nyújtanak!

Kérjen még ma díjtalan prospektust ORT Organizatia Română de Turism Bucuresti Lipscai 19. Telefon 441/65.

Vagy a vidéki képviselőknél:

BRASOV: Leon Sclover, Strada Voivodul Mihai 26.

CLUJ: O. R. T. Cal. Regele Ferdinand 33.

SATUMARE: Tevjoits Josif Dacia-udvar

ORADEA: Leitner Zoltán Piața Saguna 11

ARAD: Neulander E. Bulevardul Regina

Maria 12. (Udvarban.)

SIGHET: Stein Lázár Str. Dr. Ion Mihaly 9.

al elő, hogy egy-egy  
essel vagy gyomorron-  
betegállományba kerül.  
ermek felett három  
lino hozzáértéssel és  
a telepen a legtökéle-  
kodik. Az egész napot  
dban töltik. Reggeli  
kivonulnak a „nagy-  
rtokra osztva játékkal  
z egész délelőtt. Az  
ik és ott is fogyaszt-  
terített asztal várja a  
röket és ebéd után két

a réten vagy a közeli  
vezőtlen időjárás ese-  
várán tornáznak vagy  
vacsoráznak és utána  
szigoruan örködnek a  
mekkellalás életmód-  
muk reggel és este mir-  
és minden vallási elő-  
telep e tekintetben is  
nak örvend, amit bi-  
gy igen sok chaszid  
tekeit üdülni.

érdemé a gyermekek  
szeretetteljes harmó-  
ag, chaszid és askenaz  
egati származásu gyer-  
kként élnek egymással  
ésben, kicsiny örömlük-  
sztozkodnak egymással  
tványt nyujt, ahogy a  
bátorítják a kicsinye-  
meklepe egyetlen nagy  
ok apró és nagyobbaca-  
and egy cél felé törek-  
és megizmosodni a ke-  
szatéréshez. E tekintet-  
nkát is végez a nyaraló-

ernné és Karniol, gaz-  
mánné, Sternberg Dici  
felügyelő, dr Millstein  
személyzet többi tagjai,  
és odaadással fárad-  
oznak, hogy a rájuk  
hínel kellemesebben és  
ználják ki a nyaralás-

erő lelkes vezetőségének  
zó munkásságát, mely-  
kiót megszervezte és a  
szközöket előteremtette,  
gyermek hálája fogja  
nyaralás áldásos hatását  
ztük fogják élvezni.

ak pedig emiatt köte-  
ragondozott nemes törek-  
hatatos támogatásban  
éve neki a nyaralataá  
bb méreteken való ki-

napban.  
Edelstein M. Dávid

## SZTIKA

esztikai szakosztálya f.  
ező kirándulásokat ren-

kirándulás az Unököré-  
en.

a ros időjárás miatt, ei-  
daszorshoz autókírá-  
nap reggel fél 4 órakor.  
as. Indulás fél 8 órakor.  
ránt érdeklődni és je-  
sportüzletben (P. Uniri)

or kirándulásai f. hó

maradj remetei szikla-  
l. Részvételi díj 80 lej.  
regel 4 órakor.  
és fél 9-kor.

ndulásokra az Aréna

Aviva-Barisszia hajfői  
árnap, augusztus 25-én  
ndulást rendez a cluj  
kentestülettel a szerve-  
asági telepház a meg-  
tőség szivese látja az  
kiránduláson részt ki-  
nközéseket elfogad M.  
P. Uniri 9. Részvételi

eres vallásbáboru falj-  
entik, hogy Alkibinetzi-  
ravargások történtek, je-  
llítőlag a csendőrök ve-  
be egy olyan belügym-  
ly szerint nincs joguk a  
összejöveteleiről köz-  
Paraiaru tábornok sze-

# SPORT

## Végleges a Haggibbor második helye a cluji vízipólóbajnokságban

Cluj, augusztus 20. Az Uj Kelet több ízben foglalkozott a cluji kerületi vízipólóbajnokság ismert incidensével, amelyet néhány klubfanatikus idézett elő azzal a cüssal, hogy a Haggibbor elússék a vízben sportszerűen kivívott második helytől. Örömmel jelenítjük, hogy az uszósövetség tegnapi ülése pontot tett erre az ügyre és megállapította, hogy az első 9:0 arányú U—KAC mérkőzés eredménye jogerős, mert azt szabályosan lejátszották, leigazolták és meg nem óvták és a 2:2 arányú meccs barátságosnak számít. Ilyenformán végleges a Haggibbor második helyezése, mint az alábbi táblából megállapítható.

Amikor ez alkalommal a leszógezzük, hogy a kínos ügynek sportszerű elintézése elsősorban Seliceanu Gligor szövetségi elnök érdeme, a szövetségi titkárnak ellenünk intézett támadásaira csak az a megjegyzésünk: a titkárnak tudnia kellett, hogy a szóbanforgó mérkőzést nem óvták meg és azt igazolták, súlyos kötelességmulasztást követett tehát el vagy legalább is nagyfokú „feledékenységéről” tett tanúságot, amikor engedte egy második mérkőzés kitűzését és nem világosította fel a szövetségi elnököt a helyes tényállásról. Ha csak véletlen, hogy a titkár ur az érdeket egyet tagja, amiről a szövetségi munka keretében illik is elfelejtkezni — kétségtelen, hogy kötelességmulasztása főlölesleges igazalmakat okozott, kínos helyzetbe hozta a szép sikereket felmutató uszósövetséget. Ezért nem a sajtót kell támadnia, hanem óvakodnia attól, hogy a jövőben ilyen súlyos adminisztratív hibák előforduljanak, amelyek kizárólag a titkár lelkismeretét terhelik.

A vízipólóbajnokság végleges állása egyébként a következő:

	Gólarány	Pontszám
1. Universitatea	106:1	21
2. Haggibbor	47:17	18
3. KAC	54:12	17
4. UEC	28:20	14
5. Románia	19:28	13
6. Unirea	9:73	11
7. KMSC	14:52	9
8. CFR	3:77	6

## Befejezés előtt a Makkabi és NAC nagysikerű teniszversenye

Oradea, augusztus 20. (Az Uj Kelet tud.) A Makkabi és NAC nagysikerű nemzetközi teniszversenye tegnap a küzdelmek egész nap tartottak. A férfiegyes I és II oszti, női egyes és vegyes párosban a versenyek be is fejeződtek. Eredmények:

Férfi egyes I. oszt.: 1. Poulieff TCR, 2. Van Zylen belga, 3. Gitta Gloria és Caralu TCR. Döntő: 6:3, 2:6, 6:2, 6:4.

Női egyes: 1. Zizovits Lenke NAC, 2. Ley angol, 3. Ternovicin U és Liszka NSE. Döntő: 6:4, 6:4.

Vegyes páros: 1. Rēti—Ronca, Doherty, 2. Velvart és Zizovits NAC, 3. Farkas, Liszka és Benedek Platthy KAC. Döntő: 6:3, 4:6, 6:4.

Férfi egyes II. oszt.: 1. Farkas E. Sticla, 2. Grad U, 3. Benedek KAC és Simon Haggibbor. Döntő: 7:5, 4:6 és 6:3.

Jugoszlávia legyőzte Lengyelországot. Varsóból jelentik: Jugoszlávia válogatott labdarúgócsapata vasárnap Varsóban 3:2 (0:2) arányban győzött Lengyelország válogatottja ellen. A mérkőzést 20.000 néző előtt játszották.

A Haggibbor házi teniszversenye. A Haggibbor teniszszakosztálya augusztus 23. 24 és 25-én rendezi szokásos évi bajnoki házi teniszversenyét a következő kiírással: Férfi egyes I, női egyes I, férfi páros I, vegyes páros I oszt. Férfi és női egyes II oszt. Gyermekeverseny (kizárásos). A II osztályu versenyen a Haggibbor valamennyi tagjai indulhatnak, kivéve azokat, akiket az első osztályba beosztani lehet. Nevezési díj minden számban 30 lej. A házi bajnoki verseny jövedelme a teniszszék cernauti kiküldetésének alapját gyarapítja.

Haggibbor versenyző nyerte a szovátai országos asztaliteniszversenyt. Tudósítónk jelenti: A napokban rendezték meg Szovátai bajnoki asztaliteniszversenyét országos jelleggel. A versenyen igen nagyszámu versenyző indult. A versenyt, amelynek igen értékes díjai voltak, Diamantstein Ervin, a Haggibbor asztaliteniszszakosztályának vezetője nyerte, aki a döntőben fölényesen végzett Heimovits (Satumare), valamint Mihailovits (Bucuresti) előtt, elhódította az első helyet. Diamantstein egyébként megkezdte a vízipólótréningeket is és a legközelebbi meccsen a Sándorral is megerősödött együttes komplett felállításával veszi fel a küzdelmet.

Ma délután Bucurestiben: Austria—román válogatott. Bucurestiből jelentik: A külföldi turára induló román válogatott csapat ma délután Bucurestiben gyakorlómérkőzést játszik a bécsi Austria együttesével. Bár a bécsi csapat hivatalos ellenfele a Ripensia, az együttest féldöntőként ki fogják egészí-

teni a válogatás szempontjából számbajöhető játékosokkal. A szövetség válogatóbizottsága egyébként a következő keretet állította össze, amelyből a mai mérkőzés után a turára induló tizenöt játékosból álló tucatcsapat ki fog kerülni: Kapusok: Bugariu és Radulescu. Háttvédek: Albu, Chirou, Bürger, Fedezetek: Deheleanu, Juhász, Steinbach, Szaniszló, Munteanu. Csatárok: Bindea, Valcov III, Barátky, Bodola, Dobay, Ciolac, Sepi, Beke.

Prága. A vasárnap megindult Nemzeti Bajnokság során Prágában derbymeerkőzést játszottak. A Sparta 2:1 (1:1) arányban győzött a Slavia ellen. A magyar Nemzeti Bajnokság augusztus 25-én indul. Az első fordulóban Ujpest—Budai 11, Ferencváros—Budafok, Hungária—Nemzeti vagy Attila, Kispeszt—Törekvés, Szeged—Salgótarjáni BTC, Bocskai—III ker., Soroksár—Phöbus mérkőzések szerepelnek.

# KÖZGAZDASÁG

## Mely országokra adnak ki importengedélyeket?

Nagy nehézségekbe ütközik a harmadik negyedévi importengedélyek kiosztása. Jelenleg a Banca Nationala tanulmányozza a kiadandó engedélyek sorsát

Bucuresti, augusztus 20. (Az Uj Kelet tud.) Bár augusztus első felét túlhaladtuk és bár a kormány oly ígéretet tett, hogy augusztus ötödikén megkezdődik az importengedélyek kiosztása, erre mindmáig hiába vártak iparosaink és kereskedőink. Ennek a késedelemnek oka elsősorban a nagyon vontatottan haladó külkereskedelmi tárgyalásokban rejlik, másrésztől akadályozza a munkálatok előmenetelét az az új rendszer is, amelyet most honosít meg a kereskedelmi kormány.

A multban ugyanis az volt a helyzet, hogy az importengedélyeket aszerint adták ki, illetve az egyes cégek által behozható áruk mennyiségét aszerint állapították meg, hogy az illető cég a megelőző évben mily értékű árut importált. Ezen a rendszeren csak akkor eszközöltek módosítást, ha valamely állammal szemben külkereskedelmi mérlegünk igen kedvezőtlenül alakult, amikor is a kereskedelmi kormány arra törekedett, hogy az import egy részét oly országok felé irányítsa, amelyekkel szemben mérlegünk aktívabbnak mutatkozott.

Az új rendszer szerint a jövőben az importengedélyeket olyképpen osztják szét, hogy először is megállapítják, melyek azok az országok, amelyekkel külkereskedelmi mérlegünk kedvezően alakul. Ugyanakkor megállapítják azt is, hogy az egyes külszörzökből mily értékű áru behozatalára kértek engedélyt és a két kritérium alapján állapítják meg az egyes importörök által behozható áru mennyiség nagyságát. Rendkívül fontos tehát ismerünk az alábbi osztályozást, amely azt tünteti fel, hogy az egyes országokkal szemben mily többletet, illetve mily deficitet mutat fel külkereskedelmi mérlegünk:

Anglia	+ 149,109,000 lej.
Ausztria	+ 209,557,000 lej.
Bulgária	+ 20,249,000 lej.
Finnország	+ 10,066,000 lej.
Görögország	+ 279,663,000 lej.
Olaszország	+ 619,752,000 lej.
Jugoszlávia	+ 40,184,000 lej.
Lettország	+ 5,737,000 lej.
Hollandia	+ 146,526,000 lej.
Spanyolország	+ 53,161,000 lej.
Törökország	+ 30,671,000 lej.
Magyarország	+ 25,131,000 lej.

Brazília	+ 99,000 lej.
Algír	+ 31,417,000 lej.
Egyiptom	+ 228,471,000 lej.
Marokkó	+ 60,475,000 lej.
Palesztina	+ 130,246,000 lej.

A fenti országokkal szemben tehát külkereskedelmi mérlegünk a feltüntetett összegekkel aktív reánk nézve. Ezzel szemben passzív a következő államokkal szemben kereskedelmi kapcsolatunk:

Belgium	— 69,118,000 lejell.
Csehszlovákia	— 425,548,000 0lejell.
Svájc	— 77,219,000 lejell.
Franciaország	— 83,079,000 lejell.
Németország	— 21,272,000 lejell.
Norvégia	— 5,364,000 lejell.
Lengyelország	— 88,330,000 lejell.
Chile	— 341,000 lejell.
Egyesült Államok	— 117,531,000 lejell.
India	— 9,151,000 lejell.
Japán	— 661,000 lejell.

Minthogy a külkereskedelmi mérleg mértékéni alakulása egyik hétről a másikra jelentékenyen megváltozhatik s mivel Románia nem szüntetheti be az importó egy külszörzökből egyedül amiatt, hogy az illető országgal szemben külkereskedelmünk kedvezőtlen mérlegeredményt mutat, tisztában lehetünk azzal, hogy az importkvóták kiosztásánál mily meglepetések érhetik kereskedőinket és iparosainkat. Hozzájárul a helyzet bizonytalanságának növeléséhez az a körülmény is, hogy a kormány az importálandó árukat fontosságuk szempontjából hét csoportra osztotta olyképpen, hogy az egyik csoporthoz tartozó importárumnak a másik csoport áruival szemben prioritása, elsőbbségi helyzete van.

Nem maximálnak Clujon. A városi árelenőrző bizottság megállapította, hogy a liszt, kenyér és húsrak reálisak és ugy a tényleges beszerzési árakkal, mint a normális kereskedői haszonnal arányban vannak. Emiat a városi tanács Clujon a jövőre nézve is fentartja a szabadkereskedelmet és nem maximalja a közszükségleti cikkek árait.

A bucaresti tőzsde az elmúlt héten élénk volt és az összes favorit papirok szilárdan tartottak. A fixkamatozású értékek árfolyama elég szilárd volt, egyesek egy-két ponttal javultak. A Stabilizarea fél ponttal 60-ra, a Renta Impropriarerei fél ponttal 41-re, az 1933 évi renta egy ponttal 41,75-re, az adóbon egy ponttal 26.37-re javult, a Desvoltarea változatlanul 40.25, az Inzestrarea 57.87. A bankrészvények tartottak. Változatlan a Bancaat 4800 lejes, a Ramaneasca 325 lejes, a Comro 130 lejes, a Credit Roman 250 lejes árfolyama, a Credit Industrial 10 lejell 628 lejre javult. A biztosítási részvények üzletelének, nagyobbrészt változatlan árfolyamokkal, a Dacia Romana 4850 lej, a Generala 1550 lej, az Agricola Fonciera 360 lej, a Nationala 245 lej. A petróleumrészvények javultak. Az Astra Romana 10 lejell 930 lejre, a Steaua Romana 5 lejell 437 lejre, a Concordia 5 lejell 461 lejre, a Credit Minier 10 lejell 332 lejre szilárdult. Az ipari papirok szilárdak, a vezető értékek árfolyamai emelkedtek. A Resita 589 lejes árfolyamon zárt, az STB 100 lejell 2700 lejre szilárdult, a Letea 15 lejell 750 lejre, a Mica 80 lejell 1795 lejre emelkedett.

Rövid üzleti hírek. A brasovi repülőgépgyár a hadügyminiszteriumtól 546 millió lej értékben megrendelést kapott repülőgépek és repülőgéppalkatrészek szállítására. — A minisztertanács jóváhagyta a Regna határerdőkitermelő szövetkezet alapító okiratait és alapszabályait. Az új szövetkezet fogja átvenni a másbudi határerdőrezed erdőállományának kitermelését. — Industria Romana de Clorapi elevezéssel Bucurestiben 600,000 lej tökével új harisnyagyár alakult. — A kenyérszeregyezés alatt álló Banca Marmorosoh most publikálta első felévi mérlegét, mely szerint a bank belföldi hitelezői az elmúlt félév alatt 82 millió lejes törlesztést kaptak. A bank belföldi tartozásai ilyképpen 736 millió lejre csökkentek. — Filt cipőgyár Timisoara készítményeinek értékesítésére hatmillió lej alapítókéval külön részvénytársaságot alapított Timisoara székhellyel. Az új vállalatban a Filt cipőgyár 3,900,000 lej értékű áruval, mint apportal vesz részt. — Credit Alcool elevezéssel a szeszgyárosok egy csoportja rövidlejáratu termelési hitelek folyósítására hitelszövetkezetet alapított, amely tárgyalásokat kezdett a postatakarékpénztárral egy 60 millió lejes hitelkeret megállapítása érdekében.

Értesítés. Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a Corpul VI. Armata f. évi augusztus hó 23-án délelőtt 10 óraker árvétést tart javítású mzuikálatokra és egy garázs építésére 170.000 lej értékben. Részletes információ a Kereskedelmi és Iparkamaránál szerezhető be. No. 3210—1935.



Házasságokat biztos eredménnyel közvetlen székesskörű összeköttetéssel rendelkező „Marea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Lakótársnót keresek kellemes központi fürdőszobás lakáshoz. Cim a kiadóban.

41 éves intellektuel, aki Palesztinában akar letelepedni, házasság céljából megismerkedne hozománnyal rendelkező, háziasan nevelt, intelligens, szép urileánnyal. Részletes leveleket: Frenkel Bucuresti, Cuza Voda 22, továbbít.

Jó állapotban levő perzsabört vagy fekete rókák kéz alatt vennék. Ajánlatokat „Valód prém” jellegre a kiadóba kérek.

Orth. uri családnál leány vagy fiu gyermek teljes ellátást kaphat, legjobb nevelésben részesül. Cim a kiadóban.

Bérbeadó a Royal-mozgó diapozitiv reklamirozásának joga. Értekezni a mozognál.

Okleveles óvonót keresek 2½ éves kislányom mellé. Csakis éves bizonyítványokkal rendelkezők küldjék be fényképes ajánlatukat Mr. Ph. Ladislau Singer Timisoara II, Str. Saguna 8.

Kertes házban nagy parkettes szoba előes fürdőszobával (kapualatti bejárat) kiadó. Str. Bratianu 45.

Kiadó két szoba konyha mellékhelyiségekkel. Traian ut 55. Értekezni 3—5 között.

Eladó dígyökér kombinált háló, új, mely áll 3 szekrény, 1 recamier, 1 asztal, 4 székből, kárpitozva, teljesen készen. Cal. Victoriei 55, asztalosműhely.

רפואה ימי תרין ישראל

ח י פ ה

## PALESTINE MARITIME LLOYD Ltd.

### HAIFA

#### Az első Zsidó Tengerhajózási Társaság hajóinak nyári menetrendje:

**Indul Constánfából:**

Har Karmel	augusztus 23	I/a osztály	Lej 6000
Har Cion	augusztus 30	I/b osztály	Lej 5000
Har Carmel	szeptember 7	II osztály	Lej 4000
Har Cion	szeptember 14	Constanța—Haifa és vissza	
Har Carmel	szeptember 22	I/a osztály	Lej 9000
		I/b osztály	Lej 8000
		II osztály	Lej 7000

Jegyeket kibocsát és mindennemű felvilágosítással szolgál:  
Az erdélyi, bánáti, magyarországi, csehszlovákiai, jugoszláviai vezérképvislet:

### UJ KELET utazási osztálya

Vidéken az Uj Kelet fiókiadóhivatalai és tudósítói szolgálnak felvilágosítással.

# Meg

## Történe

## Nahum

Luzern, augusztus 20. A színházban, ma kedő katlanul ünnepléyes nyílt a 19. cionista zászlódszobá öitözött színpadon foglaltak lágszervezet vezetői, a Keren Hájjeszod tól, közpén Nahum Világszervezet exeku

A nagy terem első helyet a delegátusok a hátulso sorokban, hollyokban, mintegy gott, nagyobbrészt érkezett, igen sok p cionista ifjusági szer lág minden sarkából.

A teremben kék-fek zök tartják fenn a re e célra készített eme lyet a sajtó képviselő nak nemcsak a zsidó hanem a legnagyobb társai is.

A kongresszus me mas zsihongás van a tusok jörése hét év mást, most egymásra kérdézősködnék az e eseményeiről. Főképpe zsidó kérdéséről és c esik szó. Különösen a tusokat veszi körül s

Pontban nyolc órak nista Világszervezet v nak elnöke, kalapácsa az elnöki asztalra. N teremben, még a léleg történelmi pillanát su kedik a teremre. Min fel a helyéről az egész háromezer torokból ha reménységének a himn

Alighogy elhangzan dok, Nahum Szokolov és lendületes héber besz megnyitja a 19. cionist Beszédét a terem mind hallani, pompás meg hangot a színház legt Ezután az államot és méltóságokhoz és a k geihez fordul Szokolov dő zsidó nép és az ép köszönt. Sorra következ majd újra Szokolov e és kétórás hatalmas, m terjedő referátumot tar galom és a zsidó nép h

A referátum után új jai csendültek, majd a nek akkordjaival ért v megnyitó.

A megnyitó ülés rész az Uj Kelet egyik legk még visszatérünk.

A luzerni kongresszu ülése ma délelőtt tíz ór ai tárgyalásokat vezet tásával veszi kezdetét. sausi bíróság tesz me David ben Gurion tart j mus problémáinak meg mel. Végül referálni fo politikai helyzetéről és zesszusi periódusról.

## Nahum Szok kongresszus nyéről

A Zsidó Távirati Irod adott intervjujában Na cionista kongresszussal következöket mondotta:

— Azoknak, akik a lefolyását várják, erős részük. En remélem, ho ső tartalmában szines é

# Megnyilt a XIX. cionista világkongresszus

### Történelmi levegőben, szokatlanul ünnepélyes keretek között nyitotta meg Nahum Szokolov a luzerni kongresszust

### Nahum Szokolov szerint méltóságteljes lesz a kongresszus lefolyása

Luzern, augusztus 20. A luzerni városi színházban, ma kedden, este 8 órakor szokatlanul ünnepélyes keretek között megnyitotta a XIX. cionista világkongresszus. A zászlódiszba öltözött színházi teremben, a színpadon foglaltak helyet a Cionista Világszervezet vezetői, a Keren Kajemet és a Keren Hajjeszod kuratóriumának vezetői, középen Nahum Szokolov, a Cionista Világszervezet exekutívájának elnöke.

A nagy terem első soraiban foglaltak helyet a delegátusok, számszerint 413-an, a hátulsó sorokban, a karzatokon és a páholyokban, mintegy 2400 vendég szorongott, nagyjából a világ összes országából érkezett, igen sok palesztinai vendég és cionista ifjúsági szervezetek tagjai a világ minden sarkából.

A teremben kék-fehér szalagos rendezők tartják fenn a rendet. Egy speciálisan célra készített emelvényen foglalnak helyet a sajtó képviselői, akik között ott vannak nemcsak a zsidó lapok szerkesztői, hanem a legnagyobb világlapok munkatársai is.

A kongresszus megnyitása előtt hatalmas zibongás van a teremben. A delegátusok jórésze hét év óta nem látta egymást, most egymásra ismernek és sűrűn kérdezősködnek az elmúlt hét esztendő eseményeiről. Főképpen az illető országok zsidó kérdéséről és cionista mozgalmáról esik szó. Különösen a palesztinai delegátusokat veszi körül sűrű embergyűrű.

Pontban nyolc órakor Szokolov, a Cionista Világszervezet végrehajtóbizottságának elnöke, kalapácsával háromszor ráüt az elnöki asztalra. Néma csend támad a teremben, még a lélegzet sem hallászik. A történelmi pillanat súlyos csöndje ereszkedik a teremre. Mint egy ember pattan fel a helyéről az egész terem és egyszerre háromszor torokból harsan fel a zsidó nép reménységének a himnusza: a Hatikva.

Alighogy elhangzanak az utolsó akkordok, Nahum Szokolov emelkedik szólásra és lendületes héber beszéddel ünnepélyesen megnyitja a XIX. cionista világkongresszust. Beszédét a terem minden sarkában tisztán hallani, pompás megafonok viszik el a hangot a színház legtávolabbi zugába is. Ezután az államot és várost képviselő méltóságokhoz és a kongresszus vendégeihez fordul Szokolov, akiket az ujjáéledő zsidó nép és az épülő ország nevében köszönt. Sorra következnek az üdvözlések, majd újra Szokolov emelkedett szólásra és kétórás hatalmas, minden részletre kiterjedő referátumot tartott a cionista mozgalom és a zsidó nép helyzetéről.

A referátum után újra a Hatikva hangjai csendültek, majd a Techakna, amelynek akkordjaival ért véget az ünnepélyes megnyitó.

A megnyitó ülés részletes ismertetésére az Uj Kelet egyik legközelebbi számában még visszatérünk.

A luzerni kongresszus első érdemleges ülése ma délelőtt tíz órakor a kongresszusi tárgyalásokat vezető elnök megválasztásával veszi kezdetét. Utána a kongresszusi bíróság teszi meg jelentését, majd David ben Gurion tart jelentést: „a cionizmus problémáinak megvalósítása” címmel. Végül referálni fognak a cionizmus politikai helyzetéről és az elmúlt kongresszusi periódusról.

*Nahum Szokolov nyilatkozik a kongresszus várható eredményéről*

A Zsidó Távirati Iroda munkatársának adott intervjújában Nahum Szokolov a cionista kongresszussal kapcsolatban a következőket mondotta:

— Azoknak, akik a kongresszus zajos lefolyását várják, erős csalódásban lesz részük. Én remélem, hogy nem csak belső tartalmában színes és mélyhatású, ha-

nem nyugodt atmoszférájú, méltóságos és konstruktív kongresszusban lesz részünk, amely magán fogja viselni annak a sorsdöntő szerepnek a bélyegét, amely ma a Cionista Kongresszusra hárul.

Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye egy kollektív Exekutívéről, a következő választ adta Szokolov:

— Erre a kérdésre hivatalos véleménynyilvánítást tennem lehetetlen. Amit azonban a saját nevében mondhatok az teljesen egyezik azzal a felfogással, mely az összes cionista pártokon belül uralkodik jelen pillanatban és ez az, hogy a cionizmus nem párt, hanem általános zsidókérdés, amelyet egyetlen párt, vagy irányzat nem sajátíthat ki magának és ennél fogva minden irányzat és párt egyformán részt kell vegyen a munkában. Ebben az értelemben lesz ez a kérdés tárgyalva és mérlegelve. Mindenesetre, akár koalíció jön

létre, akár nem, a kongresszus mindent el fog követni, hogy egy szoros együttműködés jöjjön létre a különböző cionista pártok között.

Arról, hogy szó lenne olyan tervről, amely szerint a Cionista Kongresszus ezen túl nem két, hanem négyévenként ülésezne, Szokolov kijelentette, hogy erről nincs tudomása, azonban minden delegátusnak meg van a joga arra, hogy javaslatokkal jöjjön a Kongresszus elé.

*A német kivándorlók javaslata a kongresszushoz*

A Paltor jelentése szerint a „Németországi Kivándorlók Egyesülete” memorandumot dolgozott ki a németországi bevándorlók kérdésével kapcsolatban, amelyet a Kongresszus elé fognak terjeszteni. A memorandum részletes munkatervet tartalmaz a következő évekre.

## Hatalmas tűz ütött ki a berlini rádiókiállításon

### Százezrekre menő látogató páni félelemmel menekült a kijáratok felé. Emberéletben nem esett kár

Berlin, augusztus 20. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap este Berlinben a Kaiserdammön lévő rádiókiállítás négyes számú pavillonjában hatalmas tűz ütött ki. A lángok pillanat alatt harapóztak át a hármás és ötös csarnokokra is. A kiállítás százszáz fős látogatói között percek alatt terjedt el a tűz híre. Az emberek páni félelemmel kerestek kiutat a kiállítás épületéből. Tizenhárom ember fennrekedt az egyik 128 méter magas toronyban és csak két órai megfeszített munkával lehetett megmenteni őket. Az egyre nagyobb erővel terjedő tűzben a pavilonban tartózkodók közül többen füstmérgezészt kaptak. A toronyban rekedtek komoly életveszélyben forogtak, mert a liftakna néhány pillanat alatt izzó vastomeggé vált. A tűzoltóknak létrájuk segítségével sikerült néhány embert megmenteniük a toronyból és megmentették a rendkívüli értékű televíziós készüléket is.

A liftkezelő fiu valóságos hőstettet vitt véghez, amikor az égő liftben többször felment a látogatókért és többet közülök le szállított. A tűz színhelyére a látogatók ezrei érkeztek úgy, hogy a karhatalomnak nagy nehézségbe ütközött a rend fenntartása.

Hivatalos vélemény szerint a tüzet rövidzárlat okozta. Olyan hírek keltek azonban szárnyra, hogy a tűz merénylőt következtében ütött ki. A késő esti órákban sikerült lokalizálni a tüzet. Sikerült megmenteni a tüztől a kiállítás értékes rádióautóit és az összes távolbalító készülékeket is. Ezzel szemben a porráégett csarnokokban a gyárak készülékei megsemmisültek. Elhamvadt többek között a 4 kilowattos witzlebeni rádióállomás is, amely első adója volt tíz évvel ezelőtt Németországnak.

Gyors iramban megkezdtek a romok eltakarítását és az elpusztult pavillonok terveinek elkészítését.

## Csufosan omlott össze a bihormegyei Frontul Romanesc

### A vaidisták előbb meg akarták zavarni a nemzeti parasztpárt ülését, majd mikor elkergették őket, visszakérezkedtek a nemzeti parasztpártba, de nem fogadták be őket

Oradea, augusztus 20. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap délután a Vascau közelében levő Rinei községben nagygyűlést hívott össze a nemzeti parasztpárt bihori szervezete. A gyűlésnek rendkívüli jelentőséget adott az a tény, hogy a demonstrációt éppen azon a környéken rendezték meg, ahol a vaidistákhoz pártolt dr. Popovicu Péter képviselő pártíja van.

A nemzeti parasztpárt be akarta bizonyítani, hogy a vaidista mozgalom semmit sem értett a pártnak és ott akarták megdönteni Popovicu Péter mozgalmát, ahol azt a legerősebbnek hitték.

A hirdetett nagygyűlésre ötezer ember gyűlt össze s a párt bihori vezérei teljes létszámban felvonultak.

A párt vezérei számoltak azzal, hogy a vaidisták megkísérik a gyűlés rendjének megzavarását és ezért nagyszabású előkészületeket tettek. Amikor a gyűlés megkezdődött s a szónoklatok már javában folytak, a vezetőségnek hírül hozták, hogy

nagyobb vaidista csoport közeledik a faluhoz s a csoport élén dr. Popovicu Péter volt prefektus menetel.

A hirre érhető izgalom támadt és mindenki idegesen várta, hogy mihez kezdene a vaidisták.

Pár perc múlva feltűnt Popovicu Péter csoportja, de amikor a vaidista vezér megjelent váratlan események robbantak ki. Az egybegyűlt ötezer főnyi tömeg spontán kitöréssel szidalmazni kezdte az egykori parasztpárti vezért és Popovicu dr. váratlanul gunykialítások pergőtüzébe került.

A parasztkok magukból kikelve kiabáltak Popovicu felé és követelték, hogy azonnal hagyja el a gyűlés színhelyét.

— Nem kell nekünk a vaidizmus — kiabálták az emberek. — Le Vaidával!

— Eljén Maniu! — harsogták mások.

Pillanatok alatt fenyegető hangorkán támadt és Popovicu Péter jobbnak látta, ha távozik. Megfordult és a tömeg szidal-

maitól kisérve, hiveivel együtt távozott.

*Hajlandók vagyunk visszatérni*

Alig távoztak ilyen szegyenletes körülmények között a vaidisták, amikor Popovicu megbízásából egy delegátus érkezett Roxin Teodorhoz, a párt bihori elnökéhez. A delegátus közölte Roxin dr.-ral, hogy a vaidisták hajlandók azonnal visszatérni a pártba és a gyűlés keretében ünnepélyesen be lehetne jelenteni a vaidista frakció megtérését.

A menekülésszerű távozás után, ez a gyors békeajánlat a meglepetés erejével hatott s a gyűlés vezetősége gyors tanácskozásra ült össze. Pár pernyi megbeszélés után magukhoz kérték a delegátust és közölték vele: hogy azok, akik hűtlennül cserbenhagyták a párt zászlaját soha többé nem térhetnek vissza és minden közeledési kísérlet hiábavaló.

A delegátus ezzel távozott s a gyűlés pedig zavartalanul befejeződött. A gyűlés folyamán Roxin Teodor dr. elnök nagy beszédet mondott és biztosította az egybegyűleteket, hogy a nemzeti parasztpárt kormánybuktató akciója hamarosan győzelemre viszi a pártot.

A vaidisták különös körülmények között végbement közeledési kísérlete Oradean nagy feltűnést keltett és különösen azt a tényt méltatják, hogy Popovicu dr.-t saját pártíjában kényszerítette térdre a nemzeti parasztpárt. Ezzel a bihori vaidizmus legfontosabb fellegvára megdőlt és Popovicu Canossa járása pontot tett a „numerus valahicus” akció végére.

## Costiui gyógyfürdőn 40 százalékos kedvezményt kapnak az Uj Kelet előfizetői

Az Uj Kelet kiadóhivatala és a mara-muresi Astra-között a napokban megállapodás jött létre, melynek értelmében az Uj Kelet előfizetői R. Costiui gyógyfürdőn kivételes kedvezményben részesülnek. A megállapodás értelmében az Uj Kelet előfizetői az összes fürdőjegyek árából 40 százalékos kedvezményt kapnak. A CFR 50 százalékos kedvezményt ad a costiui nyaralóknak. Az ellátás hihetetlenül olcsó, ugyszintén a lakások. A fürdőn orth. kóser vendéglő is van. Az Uj Kelet előfizetői a costiui kedvezmények miatt forduljanak Schön Dezsőhöz, lapunk sígheti megbízottjához.

## „A helyzetre való tekintettel” Spanyolország megerősíti hadikikötőit

Madrid, augusztus 20. Spanyol minisztertanácsi határozat kimondotta, hogy meg kell gyorsítani — a helyzetre való tekintettel — a hadikikötők kiépítését s a Balcarai szigetek megerősítését. Ezek az intézkedések nem befolyásolják a spanyol békepolitikát, de a helyzet azt követeli meg, hogy felkészülten várják az eseményeket.

## Zion Lloyd

BUCURESTI, I. Cal. Victoriei 33  
Direktor: M. Jampolski.

Megrende és közvetít a legelőnyösebb feltételek mellett utazásokat

## Palesztinába

és a Közel-Keletre a Dacia, Carol I., Polonia, Har Zion és Har Carmel hajókon Kérjen az utazással kapcsolatos minden kérdésben felvilágosítást és prospektust! Képvisele Cluj, Mures, Simes, Bistrita és Salaj vármegyék részére:

## Dr. Neumann Vilmos

Cluj, Str. Berthelot 12. Tel. 6-82.  
Bihar megye és Oradea részére Balázs Miklós Oradea, Str. Clorogariu 15. és tr. Alexandri 34.

# istenkeresők a kárpátok alatt

## A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE

### IRTA: SCHÖN DEZSŐ

(53)

A mihályfalvi gyűlés után a krízis egyre komolyabb formákat öltött. Az ultimátum mozgósította az ortodox zsidóságot és az askenáz köröknek komoly aggodalomra adott okot. Még a nagy sigheti machlajke idejéből ismerték Reb Lipe Titelbaum határtalan fanatizmusból táplálkozó akaraterjét és biztosra vették, hogy amennyiben nem teljesítik követelményeit, az ortodox szervezet a legsúlyosabb megrázkódtatásoknak van kitéve.

A mihályfalvi ultimátumot néhány napos kínos, feszült csend követte, azután megérkezett a válasz-jegyzék. A pozsonyi rabbi egyezséget ajánlott. Az egyezség diplomatikus formában volt megfogalmazva, a pozsonyi rabbi igyekezett menteni adott szavát, viszont az áldozat-hozás terén a végső határokig ment el, csak hogy elhárítsa az ortodox szervezet feje felül a szakadás veszélyét.

A sigheti udvarban alaposan megtárgyalták a pozsonyi választ és rövid gondolkodás után létrejött az egyezség. Az egyezség alapján a vezető-bizottság elnököknek ténylegesen Lipschitz rabbi maradt meg, ugyanakkor hasonló jogkörrel egy újabb állást kreáltak. Kineveztek egy alelnököt, aki a központi irodában a chaszid frakció bizalmi embere volt. Ez az ember, akit a chaszid frakció delegált, arra volt hivatva, hogy kizárólag a chaszid érdekeket tartsa szem előtt. Így került a központi iroda élére, mint a chaszid irányzat delegátusa Reb Chajem Luzer Hartstein munkácsai chaszid, az ottani hitközség elnöke s a chaszid irányzatú ortodox politika egyik markáns egyénisége.

A pozsonyi konfliktus elintézése után a látszat szerint Reb Lipe helyzete még jobban megszilárdult. Hetvenkét ortodox rabbi szó nélkül alávetette magát az akaratának s egy olyan kockázatos elhatározáshoz nyújtott segédkezet, mely példátlanul állott az ortodoxia történetében. Tudott hatni az „interlandi” rabbikra, mert ezek nagyrészen apja tanítványai voltak, de ettől függetlenül az ő ereje gátat nem ismerő fanatizmusában és szilárd meggyőződésében rejlett. Ez a mélyesleges fanatizmusból fakadó erő kölcsönözte neki azt a hatalmat, melylyel háboruskodásainak során minden akadályon keresztül gázolt.

Reb Lipének sajátos nézetei voltak a zsidóság helyzetét és jövőjét illetően. Tisztában volt azzal, hogy a demokrácia szabad levegőjében, a változott körülmények folytán a zsidóság is új problémák elé került és meg kell találnia az újabb elhelyezkedési lehetőségeket. De vajjon hogyan nyert megfogalmazást ez az új chaszid világszemlélet?

„Emancipáltak a zsidóságot — mondotta Reb Lipe Titelbaum — polgári jogokat adtak neki és megnyitották előtte az érvényesülés kapuit. Ha már megtörtént, örvendünk kell neki. Most tehát szabad emberek vagyunk. Most tehát senki sem gátohat meg bennünket abban, hogy szívünk szerint kiélhessük zsidóságunkat. Vallásszabadság van, tökéletes vallásszabadság, ennek annyi az előnye, hogy a zsidó szakáll-pájsz nem gúnytema többé s nem áll módjában minden suhancnak, hogy azt megráncigálja. A zsidóság otthon van Magyarországon, az egyéneknek tehát annál inkább szabad egész zsidónak lennie, úgy, ahogy azt a Sulchan Áruch előírja. A kereskedelem szabad, — ez azt jelenti, hogy a becsületes zsidót nem érheti baj s ügyemnek elintézése végett kaftánban és pájsszal a legmagasabb fórum előtt is megjelenhetik. A chaszid zsidóságnak élni kell a demokrácia adta eszközökkel, erősen és alaposan kell szervezkednie, hogy az idők szele ne üssön rést sorában és megvédelmezhesse hitét és becsületét.”

Ennek az irányzatnak a zsidó nép és a népi gondolat szempontjából tagadhatalanul nagy érdemei voltak, mert az emancipáció után „a zsidó élet felszínén az a vékony réteg volt, amely az emancipációban nem azt az eszközt látta, amely felemeli, kiegyenesíti és megszilárdítja az üldözésekben meggyöngyözött zsidóságot, hanem egy rést, amelyen kisurranhat a zsidóságból. Az emancipáció csak a zsidó egyént szabadította fel, de nem a zsidó népet és ezért üdvös hatású is csak a zsidó egyén látta, mely gazdaságilag és szellemileg fejlődhetett, míg a nép és a népi gondolat lassan sorvadott és a teljes elhanyagolás felé haladt. Ez az ösztövére-emancipáció értelmezte ki a felekezeti teória hazugságát. Előbb restelkedve, halkán, hiszen akkor még mindenki érezte, hogy hazugság, majd a hatalom egyenes buzdítására egyre hangosabban hirdették, hogy zsidó nemzet nem létezik, meghalt, csak izraelita felekezet van, amelynek tagjai azonban faji és nemzeti vonatkozásban magyarok.” (Marton Ernő: „A zsidó nemzet Erdélyben” c. tanulmányából).

S amikor a magyarországi zsidóság legjobbjai a felekezeti teóriának nevezett fikcióra építettek, Reb Lipe Titelbaum s táborá elszántan védelmezte a zsidóság sáncait és féltékenyen őrködött a régi keretek fölött. Ez az irányzat azonban, bármilyen üdvös is volt népi szempont-

ból nézve, megszülte a maga súlyos reakcióját. Szembelyezkedett a való élettel és az ellentmondások egyre nyilvánvalóbbak lettek.

A szabadságharc és a demokrácia megnyitotta a zsidóság előtt az egyéni érvényesülés kapuit, viszont a chaszid zsidóság alig-alig látta ennek üdvös hatását. A chaszid zsidó annyiban élvezhette felvilágosodott testvéreinek jólétét, hogy elmelehetett hozzá sakternek, vagy sámésznek... A chaszid fiatalok nem végeztek iskolát, nem tanulta meg az állam nyelvét és ezért minél jobban fejlődött a szabadságharc, annál nehezebb volt számára az elhelyezkedés. A chaszid zsidóságban csendes tragédiák játszódtak le és számolni kellett a helyzet tarthatatlanságával. A chaszid fiatalok olyan foglalkozási ágakra vetették magukat, amely csunya fényt vetett az egész mozgalomra. Kezdetben ezek csak szórványos jelenségek voltak, később, a kilencvenes években, kezdték felismerni a bajt. Napirenden voltak a chaszid táborból való dezertálások s ezek a szökevények nem hoztak dicsőséget sem a chaszid zsidóságnak, sem a haladónak. Maramures naponta lett, úgy tekintették, mint az ország zsidóságának beteg pontját, szígyenét. Időközönként „szenciació” közlemények jelentek meg a lapokban, világá kiűrtölték azt a „gyalázatot”, hogy „a század végén Maramuresben huszereznél több zsidó gyermek nem nyer elemi oktatást”, hogy a „maramuresi zsidó egyfedél alatt lakik szarvasmarhájával” s hogy „Maramuresben a zsidóság miatt középkori sötéttség honol”. Maramures, a magyarországi chaszidizmus őshazája rosszhangzása elnevezés lett. Arra szolgált, hogy a magyarországi zsidóság megszilárdítsa lelkiismeretét felrúzza. A chaszid zsidót lassan saját felvilágosodott testvére is megvetette.

Reb Lipe Titelbaum, ennek a zsidóságnak a vezetője, minden körülmények között kitartott álláspontja mellett. Mereven elárkózkodott minden kompromisszum elől. Neki meg volt a maga teóriája és abból egy jótányit sem engedett. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy ezek a gondolatok tudományos rendszerességgel felépített elmélkedés formájában jutottak Reb Lipénél kifejezésre. Hogy hangja szükség esetén, amikor a chaszidizmus veszélyeztetett érdekeiért szállt síkra, próféciai magasságokat ért el. Hogy magasszárnyalású beszédekkel mondott és súlyos, bibliai veretű szavakba öntötte történelmi filozófiáját. Ellenkezőleg. Reb Lipe Titelbaum nem volt a szó mindennapi értelmében vett szónok. Abban a környezetben, amelyben élt és uralkodott, talán nem is volt szavakra szükség. Beszéltek valakiről, aki más irányon haladt, mint amelyet a Titelbaum-féle politikai chaszidizmus megjelölt, Reb Lipén előmlött ilyenkor annak a szorongásnak a kifejezése, amit az illetővel szemben érzett és kimerítő magyarázat helyett — halkán nyögött és arca elborult. A hívők máris tisztában voltak akaratával és aszerint jártak el...

De nemcsak hívei előtt juttatta Reb Lipe Titelbaum ilyen „eredeti formában” kifejezésre nézeteit. Híveivel, hitközségi elnökökkel s rabbikkal szemben néhány szó volt a mérték, világi emberekkel és hatósági vezetőkkel szemben concessziót tett és az átlagnál magasabb kvótát engedélyezett.

A központi irodában aratott győzelme után az elemi oktatás kérdése volt napirenden. Mert ezzel a kérdéssel nemcsak a tanügyi hatóságok, hanem a fővárosi zsidóság vezetői is foglalkoztak. Súlyos volt a kérdés, mert hiszen Maramuresben a régi chéder-intézmény is le volt zülve. Sok faluban nem volt egyáltalán chéder és a gyermekek úgy nőttek fel, mint a csavargók s ott, ahol már volt chéder, az intézmény rendszerint nem érdemelte meg az iskola elnevezést. Az „oktatást” úgy oldották meg, hogy a „tanító” — sámesz, tanító és sirásó volt egyszemélyben és péntekenként persellyel a kezében végigjárta a falut és adományokból gyűjtötte össze a tandíjat. Hogy a maramuresi zsidóság vezetői mennyire törődtek a gyermekeveléssel, arra jellemző a következő eset:

Szabolcsi Miksa Maramuresben járt. A sigheti zsidóságnak egy vezetőjével végigment a sigheti uccán és akkor, (mint minden idegent) megrohanta egy csapat koldus-gyermekek. Szabolcsi nagyon elszomorította a dolgot és hevesen kifakadt a vezér előtt:

— Miért nem gondoskodik ezekről a gyermekekről? — kérdezte izgatott hangon. Miért nem tesznek valamit a szerencsétlenek érdekében? Vagy talán szántszándékosan nevelnek zsebmetszőket?

— Hogy mi nem gondoskodik róluk? — adta válasza a vezető-ember, intett egy gyermeknek és utasította, hogy mutassa meg a cicsézt.

— Tessék! — mondta nagy diadallal — hát hogyne gondoskodnánk róluk?

Az elemi oktatás kérdése tehát égető probléma volt. Az Országos Közalap az első nagy gyűjtés nehézségein túlesve, akkor kezdte meg működését. A Közalap titkára,

dr. Mezey Ferenc, a bizottság megbízásából Maramuresben járt, hogy a zsidóság állapotát a helyszínen tanulmányozza és ezen az alapon tessen előterjesztést. A bizottság elhatározta, hogy először is iskolákat fog létesíteni és a vallásoktatást (esetleges konfliktusok elkerülése végett) mindenhol az illető helység rabbijának felügyelete alá fogja helyezni.

A Közalap bizottsága tanulmányozta a galíciai Hirsch-féle iskolákat, felvetették egy ipariskola létesítésének a tervét is, de a legsürgősebb szükséglet, mégis egy Karácsonyfalván felállítandó iskolában látták. Kísérlet szempontjából is fontos volt ez a falu, mert lakossága tisztán zsidókból állott.

Mezey Ferenc felkereste Maramureszigeten a rabbit. Nem ment egyedül, vele volt báró Roszner Ervin maramuresi főispán, a későbbi fiumei kormányzó. Kérték Reb Lipe beleegyezését a karácsonyfalusi iskola felállításához.

Három órán keresztül fejtegette Mezey Ferenc a népoktatás szükségességét a rabbi előtt. Ecsetelte előtte a maramuresi helyzetet s hogy mit tapasztalt a helyszínen. Modern ember — mondotta — aki nem járt a helyszínen képzeletét bárhogy erőltesse, nem képes a való viszonyok mélységéig „leszállani”. Olyan gettóképeket, amelyek a maramuresi zsidóságra illenek, még Franzos sem festett, ki pedig majdnem egész Ázsiát vette mesteri ecsetjére. Itt kezdődik az elmaradottságnak az a birodalma, mely Irkuckig tart. El kell távolítanunk ezt a határkövet s a maramuresi tartományt a felvilágosodott Nyugathoz kell csatolnunk. Képesíteniünk kell az embereket arra, hogy méltók legyenek az emberi méltósághoz. S a kezdeményezés első foka a népiskola.

Három órán keresztül fejtegette Mezey Ferenc a népoktatás szükségességét a rabbi előtt. Felvonta az összes érveit. Három órán át dolgozott a tolmács, hogy Mezey szavait és a főispán felvilágosításait minél hűbben adja vissza. Amikor mondanivalójukat befejezték és azt hitték, hogy biztosan megnyerték ügyük számára a rabbit, aki az egész idő alatt nyugodtan hallgatott és egyetlenegy közbeszólással sem szakította félbe őket, — elhangzott a rabbi válasza. Azt mondta:

— Mádech-mádech, mikolsken-mikolsken.

Ez volt Reb Lipe válasza. A chaszidok, akik jelen voltak a tárgyalásoknál, derült arccal mondták egymásnak: „No, látod, ez igen, ez egy válasz, így kell kivédeni egy támadást, amit a zsidóság ellen intéznek. Ügyesen, tapintattal és bölcsességgel”. Mezey dr. és Roszner báró összenéztek. Kérdő tekintetek meredtek a chaszid-tolmácsra, a tolmács egyetlen pillanatra zavarba jött, azután ügyesen kivágta a választ:

— Meg kell magyaráznom, kérem, a választ — mondta. A főrabbi ur azt mondta „mádech-mádech” — vagyis: a jelenlegi körülmények között, amikor nincs zsidó elemi iskolánk, amikor a gyermek hajnalról kezdve chéderben van és a szülő mindent elkövet, hogy a gyermek ne járjon a chéderen kívül más iskolába, mert elég a chéder, ott ugyanis elsajátítja azokat az ismereteket, amelyekre egy zsidó embernek szüksége van, amikor tehát ugysem ér semmit, hogy akad egy-egy gyermek, aki mégis jár állami iskolába, mert az ő kis gyereke chéderbeli tantárgyakkal van elfoglalva, az betölti az ő fantáziáját és értelmetlenül bámul a kifüggesztett táblákra, s mégis — így mondja a főrabbi ur — itt fujdogál a zsidó uccákban a romlottság előszele. — már most mi volna akkor, ha —

S magyarázott a tolmács egy félórán át abból a négy szóból, amit Reb Lipe mondott. Rövid négy szóban mondta meg véleményét és elhatározása megmásmintatatlant volt. Ő volt a korporatív chaszidizmus legfelsőbb instanciája és határozatával szemben nem volt fellebbezésnek helye. Hűségese vazullusai elvették elhatározásának híret, — s a maramuresi zsidó népoktatás kérdése lekerült a napirendről...

Ámbár Reb Lipe hatalma ellentmondást nem tűrő módon érvényesült a magyarországi ortodoxia vezetésében, igazi ereje a saját portáján nyilatkozott meg. Itt táplálkozott a chaszidizmus vitalitásának szivós gyökérszála és itt volt a vezér lába alatt a legbiztosabb a talaj. Olyan biztosan érezte magát a jól körülárkolt várfalak mögött, hogy amikor a chaszidizmus pozíciója világszerte megingott, legendás verhetetlenségéről újabb hírek kelhettek szárnyra.

Az ortodox-szefárd háboru nyomán beállott szakadás után az ortodox táborban csak az ő kipróbált hívei voltak, s így módjában állott olyan határozatokat végrehajtani, ahol az ellentábor tagjai kénytelenek voltak az ő akaratának alávetni magukat.

Intézkedett többek között, hogy a városát ne gyalázza meg senki és senki se merjen szombatot ülni. Mesébeillő szerencséje itt is kedvezett neki. Amikor például az egyik cégi, Berger és Mayer nevezeti, elsőiben felhuzta szombat napra a rollót, személyesen kérte őket, hogy zárják le az üzletet, mert ellenkezőleg meg találnák banni. A cégtársak nem fogadták neki szót, de még azon a napon az egyik fiatal, élet-erős cégtárs egy ostoba véletlen folytán olyan szerencsétlenül esett el, hogy agyrázkódást kapott és szörnyethalt. A rabbi meg sem lepődött, amikor közölték vele a hírt. „A szombat meggyalázott sentsége — mondta — elégtételt vesz magának. Tűzzel játszott, én nem tehetek róla, figyelmeztettem...”

(Folytatjuk)

**Az Országos Zsidó Tagozat**  
Str. Saguna 7 sz. alatt  
szerda, augusztus 21-én  
között dr. Fendrich E.

— Titulescu körúta.  
Cap San Martinból Bled-ig a francia fővárosba.

— Október 1-re tüntetést tartanak. Bucaresti tüntetés elé ma került az országos tagozat vezetői és a per 1-re halasztották.

— Kintasítottak egy nagy szerepe volt a Bucaresti jelentő utasítottak Románia területén Strach nevű német alrepre volt a transferecska.

— Dühöng a béke a „szok” kebelében. Bucaresti zeti keresztény „lándzsás” ellenetek tovább tartanak detlenkedők vezetője, csütörtökön össze. Nichior Craina rozták, hogy ugyanaznap.

— A pénzügyi államtitkár devizacsálást új fejlemény jelentik: Mitia Constantia lamtitkár Déváról jövet fővárosba és azonnal fogadónál, valamint Mar-gálionala egyik felügyelőtak a devizacsálási ügynyeiről.

— Ötven százalékos ked-bergi mintavásár látogatók jelentik: A CFR 50 száza ad a reichenbergi (Csehsz-át látogatóinak a visszautazá-

— A vér fehrissítése a középkori férfiaknak és néhány napon át korán reg-mészetes „Ferenc József”

— Lázasan folynak az e-gumuresi ügyvédkongress-jelenti: Lázasan folynak a-tárgumuresi ügyvédkongre-alkalommal a székelő fö-6, 7 és 8-án lezajlan. Az e-a kongresszusnak nemcsak-tősege lesz, de az előadók-tuális sérelmeit is szová-ügyvédkongresszuson a ko-ben Pop Valer igazságügy-jelenni. Az ügyvédkongre-fogják leleplezni a tárgum-csarnokában az Avram-amelet már ma elhelyeze-mara. Avram Janou, a ro-nyanis 1848-ban 35 társ-kanellista dolgozott ennél-nek az emlékre helyezik-Az ügyvédkongresszus nagy érdeklődés nyilvánul

— Rövid hírek minden-azakkörökből származó k-zsilvölgyi Petrosani bányá-tesitendő izzóllampagyár-az nemzeti izzóllampakart-vából jelentik: Rendkívül-tított Rosztorw mélyen v-Husz házat elborított a v-los áldozat, 20 sebesült. —mes szerint Törökországba-lió font alaptökevel Eti H-intézetet állítanak fel, am-villany-és széngazdálkodá-csehszlovákiai fonókartell-keztében a meglevő 104 ez-közül 45 eznek munkája-celonában a villamosítás-ban bomba robbant. Az é-beomlott. A tüzet sikerült-szik, hogy szélsőségesek he-bákat. — A komintern M-tartja 7-ik kongresszusán-Budapesten az építőipari-munkábeszintetés után v-A munkásvetők kiadták-munkásság szerdán reggel-— Kner Izidor könyvkiadó-Gyomán meghalt. — De-nagykövet és Laval minis-tázaságot kötötték. A ta-repelt Phersing tábornok,borus expedíciós csapatok-Fernand Bouisson, a kama-

# HIREK

## Az Országos Zsidó Párt Cluj-i Igazgatóságának

Str. Saguna 7 sz. alatti jogvédő irodájában szerda, augusztus 21-én délelőtt 1-2 óra között dr. Fendrich Ernő tart inspekción.

— Titulescu körútja. Titulescu a napokban Cap San Martinból Bledbe utazik, onnan pedig a francia fővárosba.

— Október 1-re tüzték ki a griviái per tárgyalását. Bucurestiből jelentik: a semmitörvények elé ma került az 1931-i griviái tárgyalások folytán elítelt munkások felebezésének ügye, de a per tárgyalását október 1-re halasztották.

— Kiutasítottak egy német alattvalót akinek nagy szerepe volt a transzfer-csalási ügyben. Bucurestiből jelentik: A hatóságok kiutasították Románia területéről egy bizonyos Strach nevű német alattvalót, akinek szerepe volt a transzfer-csalási ügyben.

— Dühöng a béke a keresztény „lándzsások” kebelében. Bucurestiből jelentik: a nemzeti keresztény „lándzsások” kebelében dúló ellentétek tovább tartanak, Emilian, az elégedetlenkedők vezetője, csütörtökre gyűlést hívott össze. Nichior Crainic lándzsásai elhatározták, hogy ugyanaznap tartanak ülést.

— A pénzügyi államtitkár informálták a devizacsalás új fejleményeiről. Bucurestiből jelentik: Miha Constantinescu pénzügyi államtitkár Déváról jövet ma megérkezett a fővárosba és azonnal fogadta Stanescu vizsgálóbíró, valamint Manolescut, a Banca Naționala egyik felügyelőjét, akik beszámoltak a devizacsalási ügy legújabb fejleményeiről.

— Ötven százalékos kedvezmény a reichenbergi mintavásár látogatóinak. Bucurestiből jelentik: A CFR 50 százalékos kedvezményt ad a reichenbergi (Csehszlovákia) mintavásár látogatóinak a visszautazásnál.

— A vér feltrissítése céljából — kiváltékép középkori férfiakkal és nőkkel — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni.

— Lázasan folynak az előkészületek a tárgumuresi ügyvédkongresszusra. Tudósítónk jelenti: Lázasan folynak az előkészületek a tárgumuresi ügyvédkongresszusra, amely az alkalommal a székesfővárosban fog szept. 6. 7 és 8-án lezajlani. Az eddigi tervek szerint a kongresszusnak nemcsak theoretikai jelentősége lesz, de az előadók az ügyvédi kar aktuális sérelmeit is szóvá fogják tenni. Az ügyvédkongresszuson a kormány képviselőiben Pop Valer igazságügyminiszter fog megjelenni. Az ügyvédkongresszus alkalmával fogják leleplezni a tárgumuresi Tábla előcsarnokában az Avram Jancu emléktáblát, amelyet már ma elhelyeztek az ügyvédi kamara. Avram Jancu, a román szabadsághős ugyanis 1848-ban 35 társával együtt, mint kancellista dolgozott ennél a Táblánál és ennek az emlékére helyezik el az emléktáblát. Az ügyvédkongresszus iránt országsszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— Rövid hírek mindentinnen. Brüsszeli szakörökből származó közlések szerint: a szilvölgyi Petrosani bányatársaság által létesítendő izzólámpagyár csatlakozni fog a nemzetközi izzólámpakartellhez. — Moszkvából jelentik: Rendkívül erős orkán pusztított Rosztov mélyen fekvő negyedeiben. Husz házat elborított a víz. Hetvenöt halálos áldozat, 20 sebesült. — A Financial Times szerint Törökországban egyelőre 20 millió font alaptőkével Eti Bank néven állami intézetet állítanak fel, amelynek feladata a villany- és szénágyékek kiépítése. — A csehszlovákiai fonokartell felbomlása következtében a meglevő 104 ezer pamutszövőszék közül 45 ezernek munkája szünetel. — Barcelonában a villamostársaság két garázsában bomba robbant. Az épületek egy része beomlott. A tüzet sikerült eloltani. Azt hiszik, hogy szélsőségesek helyezték el a bombákat. — A komintern Moszkvában kedden tartja 7-ik kongresszusának záróülését. — Budapesten az építőipari sztrájk többhetes munkabeszüntetés után végéhez közeledik. A munkásvezetők kiadták a jelszót, hogy a munkásság szerdán reggel álljon munkába. — Kner Izidor könyvkiadó 76 éves korában Gyomán meghalt. — De Chamberun gróf nagykövét és Laval miniszterelnök leánya házasságot kötöttek. A tanuk sorában szerepelt Phersing tábornok, az amerikai háborús expedíciós csapatok főparancsnoka és Fernand Bouisson, a kamara elnöke.

— Keren Hajjesszod-akció Sălaj megyében. Ez évben a Keren Hajjesszod delegátusok a legmesszebbfekvő helyiségekbe ie elvitték a K. H. jelentőségének és fontosságának tudatát. Sălaj megyében Kertész Mártonné, a clujji K. K. L. bizottság elnöke végezte a K. H. akciót. Nagyfaluban az eredményes K. H. akcióval párhuzamosan egy aktívnak ígérkező Wizo csoportot is sikerült alakítania Kertész Mártonnénak. Vasárnap, aug. 18-án Karai Jenőné lakásán 25 hölgy gyűlt össze, akik előtt Kertész Mártonné vázolta a cionista munka jelentőségét és a palesztinai viszonyokat ismertette. Az érdeklődéssel hallgatott előadás után a jelenlévő hölgyek a Wizo csoportot megalkultnak deklarálták és elnöknek Karai Jenőné választották. A vezetőséget a jövő vasárnapi gyűlésen fogják megválasztani. Tásnad. Julius 25-én Herzl-emlékinneveléi ke-retein beült szölat fel Kertész Mártonné. Meltatta a zsidóság nagy férfianak jelentőségét és a zsidó nép jövőjének kialakulásában játszott szerepét. Majd a K. K. L. és a K. H. fontosságát tárgyalta, kiemelve azokat a feladatokat, melyeket a két nemzeti alpnak kell megoldani. A szép ünnepe után a hallgatóság K. H. jegyzeteket eszközölt, majd az akció másnap folytatódott. Az akció során Kertész Mártonné Weisz Mártonné és Weisz Márton ur kísérték.

— Megjelent a Magnolia Street második kötete. Louis Golding világhíres regénye, a „Magnolia Street” a napokban kikerült a sajtó alól és rövidesen eljut az előfizetőkhez. A legszebb, legérdekesebb, legtisztább írói alkotás, ami az utóbbi évek termékei között fellelhető. Az Angliába sodort keleti zsidók bánatos-érdekes éposza a „Magnolia Street”, amely maga napjaink élete sok krízisével, hullámzásaival, kiegyenlítődétségeivel. A könyvet csak a Pharos előfizetői kapják.

— Önkénteseket toboroznak az „öngyilkosok hajóira”. Londonból jelentik: A Daily Telegraph értesülése szerint a német tenger-nagyi hivatal önkénteseket keres bizonyos „öngyilkosok hajói” számára, amelyek rendkívül sebezhetőek ugyan, de a szakértők véleménye szerint forradalmastani fogják a haditengerészetet. Husz méter hosszú hajóról van szó, amelyek 1000 lóerős motorokkal vannak ellátva és 40 csomónyi sebességet tudnak kifejteni. A hajóknak két torpedókilövő csövük van. Az eddigi kísérletek teljes mértékben kielégítették a szakértőket.

— A tenger hullámaiból mentettek ki egy dán pilótát. Berlinből jelentik: A német Lufthansa egyik utasforgalmi repülőgépeinek vezetője Oslóból jövet, Kopenhága közelében a Sund vízből kimentett egy dán hadipilótát, aki zuhanó gépéből ejtőernyővel kiugrott, de a kedvezőtlen áramlatok miatt még távolabb sodródott a parttól, mint gépének lezuhanási helye volt. A dán hadipilóta a hullámzásban már alig tudta a felszínen tartani magát, amikor leszállott közelében a vizre a Lufthansa gépe és személyzete a gép fedélzetére vette s partra juttatta a dán repülőt.

— Orvosi hír. Dr. Samu Dezső bőrgyógyász, szabadságáról hazaérkezett.

— A Brit Hanoar Hamizrachi erdélyrészi konferenciája. Szeptember 1 és 2-án lesz Clujon a Brit Hanoar Hamizrachi erdélyrészi konferenciája. A rendezőbizottság ezúton kéri az összes helyi csoportokat, hogy jelentsék be augusztus hó 29-ig a delegátusok számát (külön lány és külön fiu delegátus) és hogy mennyi ingyen lakást és kosztot igényelnek. Későbbi jelentkezések nem vétetnek figyelembe. Jelenkezések Schwartz Zoltán Cluj, Str. Saguna 7 alá küldendők. Felkértenek a delegátusok, hogy csoportonként egy vezetőt válasszanak, aki a konferenciánál működő elszállásolási bizottsággal a csoport delegátusainak tagjairól való ellátásról értekezhetnek. A sok munkára való tekintettel a bizottságnak nem lesz módjában minden delegátussal tárgyalni. További hirdeményeket e helyen fogunk közölni.

— Beomlott a földalatti villamosvasut alagútja Berlinben. Berlinből jelentik: A Hermann Göring ucca alatt készülő földalatti villamosvasut alagútja 150 méter hosszúságban beomlott. Több munkást betemetett a földomlás, de nagyrészként sikerült kiásni. Husz munkást eddig nem találtak meg. A rendőrség kordont vont az utcán és nem enged senkit a katasztrófa színhelyének közelébe. Berlinben ez a második szerencsétlenség 24 óra tartama alatt. Aláítólag több mint 20 munkás is van eltemetve.

## Tartányokat

bármely nagyságban rendelésre, heggesztve és szegecselve, olcsón szállítunk. DANUBECO, Bucuresti, Calea Victoriei 96.

— Eljegyzés. Teszler Rózsikát, Teszler Lajos sáncicolumbarei főkántor leányát, eljegyezte Bartfeld Leo sebisi rabbi. (Minden külön értesítés helyett.)

— 600 délamerikai turista érkezett Constantinába. Constantinából jelentik: Ma reggel Constantinárról különvonat érkezett a fővárosba 600 délamerikai turistával, akik holnap látogatást tesznek a Prahova-völgyében, majd csütörtökre elutaznak.

— Öngyilkos lett, vagy meggyilkolták a szökött katonát. Cernăuțiból jelentik: A város közelében a vasuti síneken lefejezve találtak egy Melnicuc nevű egyén holttestét, aki ezélt néhány nappal megszökött a katonai szolgálattétel elől. Vizsgálat indult annak kiderítése végett, hogy öngyilkosság esete vagy gyilkosság forog fenn.

— Gyomor-, bél- és anyagserebefegségek-nél, vérszegénység, sápadtság és lesaványo-dás eseteiben reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan elő-mozdítja s így megkönnyíti a tápanyagok vérbefutását.

## Augusztus 24-én, szombat este kezdi meg Sigheten erdélyi turnéját

a SIEGLER igazgató vezetése alatt álló cernauti jiddis operett-társulat

Színre kerül:

**MAZELTOV**

מזל טוב

**Néger lány**

נענער מיידל

**Certifikát nélkül Palesztinába**

אן א צערטיפיקאט קיין ארץ ישראל



SEVILLA PASTOR, a hírneves szubrett, aki legutóbb Cernautiban aratott nap-nap után forró sikereket.

Az együttes főerőssége

**Erna Siegler,**

akinek művészi játéka az előadásokat a világvárosi színpad nivójára emeli.

**Saját diszlet!**

**Balet!**

## Hirek az épülő országból

Tel-Avivban bizottságot alakították, amelynek célja lengyel zsidók investíciójának elősegítése. A bizottság trösztöt fog alakítani. Az új társulat 20 ezer font alaptőkével rendelkezik. Főfeladata az új trösztnek a lengyel-palesztinai gazdasági kapcsolatok megszilárdítása és kiépítése.

Hir szerint társulat alakul abból a célból, hogy Tel-Avivban gázgyár létesüljön. A gáz társulat a vízvezeték hálóját kiépíti. Az alaptőke 80 ezer font sterling.

A Jeruzsálem melletti Kirjath Anawimban új gazdasági intézet alapkövet tettek le. Az intézet a kártékony mezőgazdasági rovarok és paraziták elleni küzdelmet tűzte ki célul. Az intézet egyébként szoros kapcsolatban lesz a Jewish Agencynek Rechowothban már működő mezőgazdasági kísérleti állomásával. Az intézet élére a héber egyetem zoológusa, dr. Bodenheimer professzor kerül.

Londoni jelentések szerint a Moritz Schwartz vezetése alatt álló jiddis művész-színház, amelynek tagjai ezidőszent európai turnén vannak, londoni vendégzereplésük után Palesztinába jön társulatával.

Petach Tikva közelében két új kolóniát alapítottak, Maimonia és Kfar Syrkin nevű, ahol kétszáz Németországban származó zsidó családot telepítettek le, akik mezőgazdasági munkát fognak végezni. A szükséges lékásokat három hónap alatt felépítik. Az alapításhoz szükséges költségeket részben maguk a telepekesek fedezik, részben a Zsidó Nemzeti Alap és a Jewish Agency.

A Bagdad és Palesztina közötti telefon-összeköttetést létrehozták. A megnyitás hivatalos ünnepségek keretében zajlott le, amelynek során Bagdad főpolgármestere üdvözölte Palesztina főpolgármesterét telefonon. Ez az első telefonösszeköttetés, amely átszeli a sivatagot és párhuzamosan megy az Irak Petroleum Company csatorna vonalával. A telefont rövidesen átadják az általános használatnak.

A palesztinai vasutak hat új mozdonyt állítottak be. A mozdonyok 90 kilométer óránkénti sebességgel futnak. A kormány reméli, hogy a lokomotivok révén, amelyek 50 ezer font sterlingbe kerülnek, sikerülni fog Palesztina vasuti teljesítményeit lényegesen megjavítani és ezzel az autotuszokhoz szokott publikumot vissza fogja tudni hódítani a vasut számára.

A jeruzsálemi városi tanácshoz javaslat érkezett, hogy Jeruzsálem külvárosát, Talpiotot vegyék ki a jeruzsálemi városi közigazgatás hatásköre alól és adjanak neki saját községi autonómiát. Elhatározták egy bizottság kiküldését, amelynek feladata lesz a Jeruzsálem és Talpiot közötti határok megállapítása.

A palesztinai kormány nemrégén bizottságot jelölt ki a kérdés tanulmányozására, vajjon Petach Tikva város rangjára emeltessék-e. A bizottság befejezte munkálatait és emlékiratot készített el, amelyben ajánlotta, hogy Petach Tikvának adjanak városi autonómiát.

## RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, augusztus 21.

- Bucuresti. 12.05: Lemezek. 17: Sibiceanu zenekar. 19.20: Balettzene. 20.15: Szólísta est. 20.45: Operaáriák. 21.30: Hírek.
- Budapest. 6.45: Torna, utána hanglemezek. 10: Hírek. 12.05: Bárdos Margit zongorázik. 13.30: Szalonzene. 17.30: Hanglemezek. — 18.50: Takács Alice hegedül. 20: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 21.40: Hírek. 22.10: Jazz, Horti Lajos ének-számaival. 23.05: Cigányzene. 0.05: Hírek.
- Droitwich. 19.15: Szóktetés a szerályból. Közvetítés Salzburgból.
- London. 20: Hangverseny. Szigeti József körzeműködésével.
- Bécs. 21.35: Szórakoztató hangverseny.
- Prága. 20.45: Rádiózenekar.
- Poste Parisien. 21: Kamarazene. 21.55: Kubai zenekar.
- Toulouse. 23: Vigoperaáriák.
- Luxembourg. 22: Szalonötös.
- Osló. 20.45: Rádiózenekar.
- Róma. 19.45: Zenekari hangverseny.

# UJ KELET Legújabb hírek

## Addis-Abeában komolyan tartják a helyzetet

(Első oldali cikkünk folytatása.)

Bármilyen komoly is azonban a helyzet, nem szabad végsőkéig feszíteni a hurokat. Ha kitör a háború, Abesszinia minden bizonnyal igen sajnálatos események színtere lesz. Ebben az esetben azonban a diplomáciára vár az a feladat, hogy a háborút kizárólag Afrikára lokalizálja. Európában mindent meg kell tenni a konfliktusok elkerülésére s arra kell törekedni, hogy az angol-olasz ellentétek ne fajúljának el. Minden körülmények között fent kell tartani a stresszi szellemet.

A Le Journal arra emlékezteti Olaszországot, hogy mennyire szükség van az európai problémák megoldása területén a londoni és stresszi javaslatok érvényesítésére. A Matin megállapítja, hogy az értekezlet kudarcra ellenére fenn kell tartani a három egyelőre fél akcióközösséget.

A Liberté általában az angolokat okolja a háromhatalmi értekezlet kudarcáért. Anglia nem közölte világosan és érthetően álláspontját az olaszokkal még akkor, amikor Mussolini még nem rendelkezett a csapat-szállítások fokozása irányában. Általában a baloldali lapok Olaszország ellen, a jobboldali sajtóorgánumai Olaszország mellett írnak a háromhatalmi tanácskozások félbeszakítása miatt.

### Az angol közvélemény helyesen

Londoni jelentés szerint az angol közvélemény és a sajtó általában helyesíti az angol kormány álláspontját az olasz-abesszin vizállyal kapcsolatban. Az Ewening News közlése szerint

jóinformált helyen úgy ítélik meg a helyzetet, hogy csak csoda állíthatja el az olasz-abesszin háborút.

Az Ewening Standard szerint az angol kormány tájékoztatta a párizsi háromhatalmi konferencia eredménytelensége nyomán támadt helyzetről az Egyesült Államok kormányát is. Ezzel kapcsolatban a New York Times arról értesül, hogy

Roosevelt elnök körében rendkívül nyugtalanodnak a párizsi értekezlet balsikere miatt.

Attól tartanak, hogy a balsikernek befolyása lesz úgy az európai, mint az afrikai helyzetre.

A Matin Londonból érkező jelentése szerint Lansbury angol munkáspárti vezér levelet intézett a pápához, amelyben arra kérte fel, hogy

szervezze meg az összes keresztény egyházfőnökök bevonásával a háború elleni univerzális keresztény háborút.

Lansbury reméli, hogy sikerülni fog az egész kereszténységet Jeruzsálembe hatalmas kongresszusra összehívni, hogy tiltakozzanak a háború rémségei ellen.

### Addis-Abeában komolyan tartják a helyzetet

Londonba érkezett jelentések szerint a háromhatalmi konferencia felbomlása után Addis-Abeba hivatalos körében igen komolyan tartják a helyzetet.

Párizsban hírek vannak arról, hogy Japán az olasz-abesszin háború kitérője esetén a Rómában eszközözendő tiltakozáson kívül kölcsönt is fog nyújtani Abessziniának.

Berlin, augusztus 20. Német politikai körökben a háromhatalmi értekezlet felbomlásával kapcsolatban megállapítják, hogy Németország eddig sem bizott túlságosan a háromhatalmi konferencia sikerében. A helyzetet Németországban komolyan tekintik és a német diplomácia az esetleges fegyveres konfliktus várható következményeivel foglalkozik. A Deutscher Allgemeiner Zeitung szerint Mussolini válasza Anglia címére van irányítva, míg a Berliner Tageblatt azt írja, hogy Anglia ezáltal nem hajlandó tradicionális kompromisszumos politikáját követni.

Selyemcsempészt lepleztek le Bucovinában. Cernăuți-ből jelentik: A vámhatóságok vizsgálatot folytatnak egy állítólag selymet csempésző banda ügyében. Hír szerint két ismert cernăuți kereskedő bürocsága már meg van állapítva, most azonban a többi bűntársakat keresik.

## Argetoianu új adórendszerét kíván

Az adósok és földművesek szimpátiatüntetése Argetoianu mellett

Bucuresti, augusztus 20. Argetoianu Constantin tegnap Breasta községben tartózkodott. Jelenlétét románajmegyei és oltniai földművesek és adósok felhasználták arra, hogy szimpátiatüntetést rendezzenek Argetoianu mellett, majd átnyújtottak neki egy emlékiratot, amelyben követeléseket sorolták fel. Az emlékiratban követelik: 1. Az ipari termékek a mezőgazdasági árakhoz viszonyított olcsóbbodását. 2. Az adósságok felszámolását és a fizetési visszaélések felülvizsgálását. 3. A mezőgazdasági termékek értékesítéséből származott összegeket hagyják szabadon. 4. Az adók leszállítását és azoknak emberséges behajtását. 5. A hitel megszerve-

zését a legkisebb kamat mellett, 6. Az összes köztisztviselők szigorú ellenőrzését.

Argetoianu megköszönte a bizalmat és kijelentette, egyetlen érdeme az volt, hogy nyíltan szembe nézett a valósággal. Ezért is találkozott annyi akadállyal. Az a szerep jutott neki, hogy új utakat nyisson.

Az egész ország az adóterhek megkönnyítését kívánja és ezért vette fel ő is programjába olyan adórendszer létesítését, amely megszünteti a visszaéléseket. Számolni kell az új mezőgazdasági tulajdonosok érdekeivel és ki kell termelni a román földből minden értéket.

## A numerus valachicus vezérei értekezletre gyűlnek össze Vlad Aurel birtokán

Bucuresti, augusztus 20. A numerus valachicus-mozgalom összes vezetőbeteit augusztus 22-ére a hunedoaramegyei Geoagiu községbe, Vlad Aurel volt miniszter birtokára megbeszélésre hívták össze. Az értekezlet természetesen részt vesz Vaida-Voevod Sándor is, aki tulajdonképpen kezdeményezője az összejöveteleknek, amelyen a numerus valachicus-mozgalom megszervezéséről, a propaganda fokozásáról, az ország nagyobb városában megalapítandó újságokról és a megyei bizottságok megalakításáról lesz szó. Az értekezlet öt napig tart. Vaida-Voevod

tizenöt napi haladékat fog kérni — jelenti a Rador — hogy a numerus valachicus-mozgalom keretén belül felmerült személyi ellentéteket elsimítsa és utána megadja a felmerült döntőbírásgoknak, amelyeket a személyi vizsályok elsimítására küldtek ki. Vaida szeptember 15-én Bucuresztbe érkezik és hosszabb időig marad ott. Vaida Bucuresztben különféle törvényjavaslatokat tanulmányoz, amelyeket a parlament jövő ülészakában előterjesztene, azonkívül új kormányprogramot dolgoz ki, még mielőtt a kormányutódlás kérdése időszerűvé válna.

## Az ostromállapot és cenzura kérdésén dől el a kormány sorsa

A holnapi végrehajtóbizottsági ülésen a legkeményebb dió a rendkívüli állapotok meghosszabbítása, amit Tatarescu akar, Bratianu Dinu pedig nem

Bucuresti, augusztus 20. Régióta nem vártak politikai eseményt olyan nagy érdeklődéssel, mint a liberális párt csütörtöki végrehajtóbizottsági ülését. Hogy ezen az ülésen mi fog történni, azt e pillanatban csak a beavatottak tudják, annyit azonban bizonyos, hogy ezen az értekezleten dől el az ország és a kormány politikai sorsának legközelebbi periódusa. A fővárosi lapok, mint ahogy az ilyen esetekben már szokássá vált, a legfantasztikusabb kombinációkat eregetik szélnek. Érdekes, hogy az egymáshoz olyan közel álló sajtóorgánumok, mint a Dimineata és a Zorile olyan homlokegyenest ellenkező módon ítélik meg a politikai szituációt. Míg a Dimineata és testvérpapja, az Adevurul azt hiszik, hogy Mamaian a kormány helyzete megszilárdult és Dinu Bratianu ünnepi ebédjén közeledés jött létre a párt elnöke és Tatarescu között, addig a Zorile napok óta arról ír, hogy a két államférfi között az ellentét még jobban kiéleződött és most már csak arról van szó, hogy tisztességes temetésről gondoskodjanak a Tatarescu kormány részére.

Ezekből az ellentétes jelentésekből nehéz a valóságos helyzetet kihámozni. A Zorile nyilvánvalóan sugalmazott helyről diktált cikkeiben nem egészen valószínűnek hangzó híreket tálal fel

Inculeti belügyminiszternek rejtélyes akciójáról, amely arra irányul, hogy bizonyos, ugynevezett benfentes elemekkel megbuktassa a jelenlegi liberális kormányformációt és az ő elnökelete alatt új liberális kormányt alakítson.

Ez a verzió nagyon valószínűtlenül hangzik. Mert ha igaz is volna az, hogy Inculetinak sikerült volna a legfelsőbb körökben erősen megszilárdítani magát, melynek révén miniszterelnöki megbízást tudna szerezni, teljességgel lehetetlen volna számára kormányát megalakítani, mert nem tudná hátat tartani sem az ellenzéki pártok, sem a liberális párt másik felének koncentrikus támadásai szemben.

A többi politikai orgánumok nem tudnak arról az Inculeti féle kombinációról, sem arról, hogy Tatarescu és Bratianu Dinu között az ellentétek még jobban kiéleződtek volna. Ellenkezőleg abból a körülményből, hogy Tatarescu a mamaiai banketten poharát a pártprogramra ültette, azt a következtetést vonják le, hogy a miniszterelnök közeledik Bratianu Dinu álláspontjához. A Curentul úgy tudja, hogy Bratianu Dinu és Tatarescu még a végrehajtóbizottsági ülés előtt aláírni fogják és ezen alkalommal fogják kiküszöbölni a még fennálló ellentéteket.

A végrehajtóbizottsági ülés napirendjén a legkeményebb dió az ostromállapot és a cenzura, vagyis a rendkívüli állapotok meghosszabbításának a problémája.

Az ostromállapotot, mint ismeretes, rendelet törvénnyel mindig újabb hat hónapra léptetik életbe. Eddigélé már kétszer hosszabbították meg a rendkívüli állapotot, hat-hat hónapra. A jelenlegi meghosszabbítás szeptember 14-én jár le és a kormány az a szándéka, hogy újra hat hónapra meghosszabbítsa az ostromállapotot.

Bratianu Dinu többször nyilvánosságra hozta, hogy nem óhajtja a rendkívüli állapotokat többet életben tartani.

Sőt eddig minden egyes meghosszabbítás idején erőteljesen tiltakozott az újabb rendelet törvény kibocsátása ellen. Tatarescu miniszterelnök viszont kitart ama nyilvánosan is közölt álláspontja mellett, hogy

bár a cenzura és az ostromállapot igen kellemetlen visszhangot teremt a közvéleményben, a kormánynak az a véleménye, hogy nem érkezett még el az idő azoknak felfüggesztésére.

Ebben a kérdésben kétségtelenül még a végrehajtóbizottsági ülés előtt meg kell egyeznie a két államférfiúnak.

Hasonló az eset az alkotmány módosítás tekintetében, mert a kormány szerint ez a miniszterelnök véleménye is, haladéktalanul szükség van az állami alakokmány-módosítására, míg Bratianu Dinu ebben a kérdésben is ellentétes álláspontot képvisel.

Ugyancsak a végrehajtóbizottság fog megoldást keresni az ilfovmegeyi pártszervezet ismert konfliktusára is, amely annak idején olyan nagy port vert fel ország-szerte. Végül pedig

a kormány átalakításáról is szó fog esni, amit szeptember hó elejére terveznek.

A kormánynak az a terve, hogy a kormányátalakítása után sorozatos népgyűléseket rendez az országban.

Az ilyenformán zsúfolt napirend miatt valószínűnek látszik, hogy a végrehajtóbizottsági ülés több napot is igénybe fog venni. Azok a határozatok, amelyeket ezen az ülésen hozni fognak, nemcsak a kormány, hanem az ellenzéki pártok jövőbeni magatartására is kihatással lesznek.

## Az angol kormány különleges védintézkedésekre készül a német export-dumping ellen

London, augusztus 20. (Rador). Schachtnek legutóbbi beszéde, amelyben bejelentette a német kivitt szubvencionáló politikának bevezetését, komoly aggodalmat keltett angol körökben. Több cég, amelyeknek a német dumping nagy konkurrenciát okoz, azonnali retorziókat követelnek a kormánytól. A kereskedelmi kamarák által is megindított kampány következtében nincs kizárva, hogy a kormány védintézkedéseket fog hozni külön vámmilletékek kivetése, esetleg kontingentálás vagy szubvenció által.

## LEGUJABB SPORT

AUSTRIA—RIPENSIA 3:3 (1:0). Lapzártakor vesszük az értesítést, hogy a bécsi Austria keddi harmadik mérkőzése Ripensiaval 3:3 (1:0) arányban elődöntetlenül végződött. A Ripensia csapatában játszottak a válogatott-jelöltek, sőt a második félidőben ezekből fel is frissítették a csapatot. A svéd és német turára utazó román válogatottat még a kedd éjszaka folyamán összeállítják. A válogatott csapat ma, szerdán utazik.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó E. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 18. Telefon: 9-77.

CENZURA

Ena postalt  
pikéte la num.  
No. 224713/929.

10. Telefon: 9-77. E.  
Havonta 110, negyed  
évre 600, egészévre  
Éldre: Havonta 2,  
Éldre 12, egészévre  
Éldre díjazás az  
KELET az erdélyi  
dóság egyetlen polit.  
Cikkeink utányomás  
és megjelölésével

— Levél d

Kedves Barátom

A következetesség litikus legfőbb erény találok, hogy az megváltozásával az zik és nem okvetlen negyven éves korban valljunk, mint amilyen kor husz évesek volt választanám politika, csak az ökor konz hogy vannak az erk nek területei, ahol az eszméhez való h hanem az emberiesi vonal egyetlen megb Ebben a szellemb előtt levelém tulajd tónérnk — felelevenit emlékünket, amelyre retettel fogsz vissza

Ma-holnap husz es mint fiatal jogászok szülővárosunk kávék man voltunk eiválás jó Sipnos Domokos, gunknak az alapja mellyel politikai me más előtt feltártuk é vitattuk. Sipos Dom volt, te lelkes román dig önértetes zsidó: a világháború vihar bolt, de bennünket fogott össze egymá tisztelete és az a hogy a más nemzet tartozás korántsem lőletére, vagy lebec ünken lobogott az e deni fogunk nemcsa ért, de az itt élő ne gos együttléseért i tunk győződve, hogy nemzetközi morál fo nyugodtabb és be fogja helyezni a nép talyok egymáshoz ve

Akkor délután is kávéházi asztalnál é reknél gyakori, a j gettiük. Arról beszé nénk lenni, ha kiker gyóntuk meg a legt is. Csodálatos egyő meg az ambicióink litikusok és újságí Képviselő és lapsze tribünjéről és vezér resztül akartunk eszméinkért. Talán h ton, de végeredmény beri ideálokért.

Mikor tizenöt év mint ujjonnan megve parlament folyósója tunk, mindkettőnkne ifjúkori beszélgetés állapítottuk, hogy a kegyes volt hozzánk lóra váltotta ifjúk Patria, később a R kesztője lettél, én az tem és szegény Sip ragadja el a korai nyal itt lenne villin nappal halála előtt rült fel a terv, hogy Ujság élérel.